Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 23 (432) | ГОД IX | 7 ЧЭРВЕНЯ 1964 г. | ЦАНА 60 ГР.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

КРОЎЮ, РУКАМІ, ДУМКАМІ

Сяляне Сямяціцкага павета дваццаты ўжо раз пасля вайны спакойна, без страху выходзяць у поле араць зямлю.

— Дазвольце адну папраўку, — адзываецца старшыня прэзідыума ПРН у Сямяцічах, тав. Вацлаў Дамінікоўскі. — Спакою ў нас доўга не было, а вайну прадаўжалі, праўда ў мініятурнай форме, рэакцыйныя банды. Успомніце хаця б таварыша Бурыча з Тымянкі, які быў гмінным сакратаром ППР у Клюковічах. Ад бандыцкіх куль загінуў ён на пасту летам 1945 года. Успомніце хаця б сям'ю Карпюкоў з Машчонай - Панскай. На могілках у Жырчыцах знойдзеце магілу, у якой ляжаць бацька і два сыны. Усе былыя армоўцы. Палі ад бандыцкіх куль ужо ў 1952 годзе. Успомніце пра шматлікіх міліцыянераў, працаўнікоў бяспекі... Сямяціцкія лясы асабліва спрыялі бандыцкай дзейнасці.

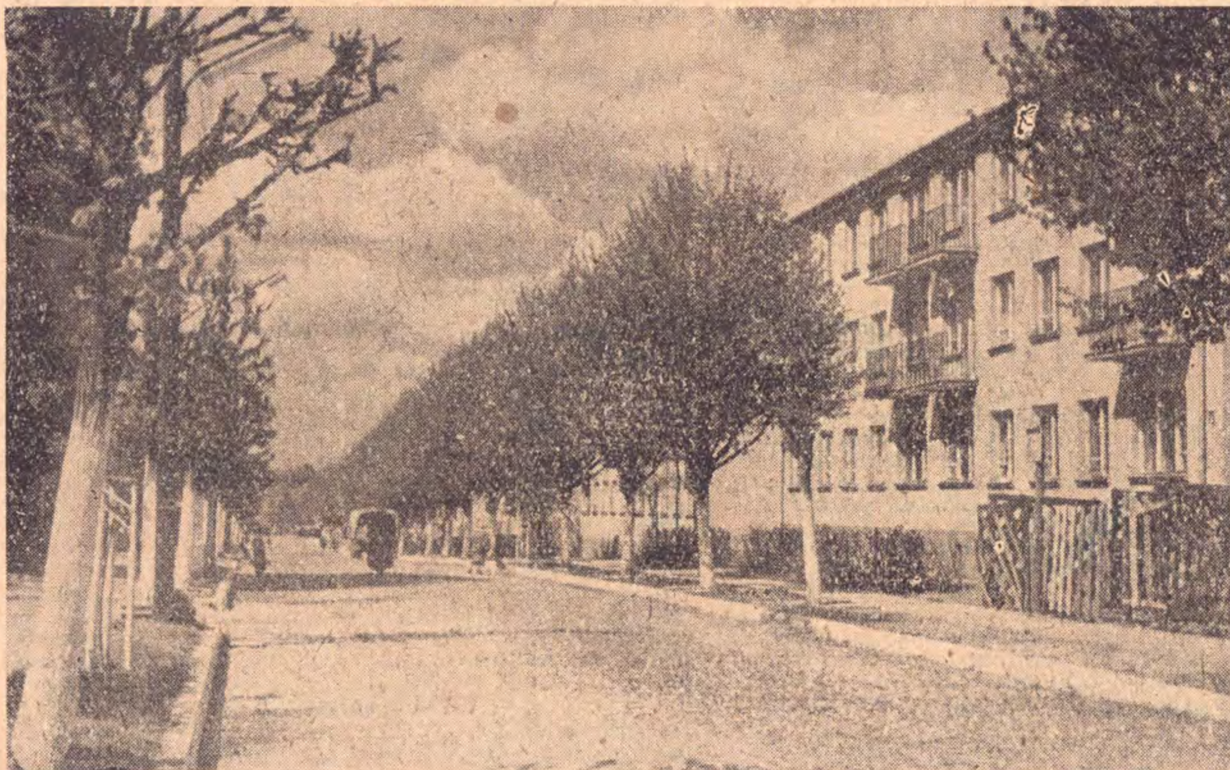
— Але ўсё ж-такі, хоць думкамі, варта вярнуцца назад і паглядзець на пройдзены шлях...

— Сямяцічы сталі павятовым цэнтрам толькі ў 1952 годзе. Тады нас аддзялілі ад Бельска. За той час... Але што вы мяне пытаеце? Пайдзіце на вёскі, папытайце людзей: што елі, у чым хадзілі, як працавалі, скажам, 20 год таму назад, і паглядзіце, што цяпер ядуць, у чым ходзяць і як працуюць. Гэта — як зямля і неба. У Сямяціцкім павеце ёсць 246 вёсак, а ў іх працуе 135 трактарных камплектаў. Падумайце: больш як кожная другая вёска мае гурткоўскі трактар з усімі да яго машынамі! Цяпер селянін не гне хрыбет над сярпом, рэдка сее з каробачкі. 20 год таму назад гэта былі ў нас асноўныя метады апрацоўкі зямлі. Нічога дзіўнага, што адзін га зямлі (якой дарэчы не ўсім хапала) даваў тады селяніну 9 цэнтнераў збожжа, 100 цэнтнераў бульбы і толькі 28 цэнтнераў сена. Цяпер з гэтага ж самага гектара селянін Сямяціцкага павета збірае на шэсць з лішнім цэнтнераў больш збожжа, на 75 цэнтнераў больш бульбы і амаль у два разы больш сена.

— Аж у два разы выдайнейшымі сталі вашы лугі?! Няўжо вы закончылі ўжо меліярацыю?

Поўнасцю закончым яшчэ не так хутка — недзе пасля сямідзесятага года. Але цяпер ужо зроблена ў гэтай галіне даволі многа. Шырокія дрыгвяністыя лугі, дзе ляніва працякаюць рачулкі Пульва, Нурчык і многа другіх, сталі цяпер басейнамі высакаякаснага сена. Магу вам прывесці адпаведныя лікі, але, мяркую,

(Працяг на стар 5)

СЯМЯЦІЧЫ Фота В. Рудчык

ПАНЦЕЛЯЙМОН ЮР'ЕЎ

СУСТРЭЧА СТАРЫХ САРАТНІКАЎ

К. Стальскі — А. Баршчэўскі — М. Танк — А. Малько.

Вясною гэтага года ў Народнай Польшчы ў складзе дэлегацыі Савецкай Беларусі, як я прыехала з візітам дружбы, быў і вядомы беларускі паэт Максім Танк. Аб яго спатканнях з польскім грамадствам пісалася шмат. Сёння я хацеў бы коратка расказаць аб адной з такіх сустрэч, якая адбылася ў цэнтры польскай тэкстыльнай прамысловасці — у Лодзі.

Яшчэ напярэдадні прыезда Максіма Танка ў Лодзь у рэдакцыі «Рускага Голаса» зазваніў тэлефон. Час быў позні, у рэдакцыі нікога апрача мяне, галоўнага рэдактара, ужо не было. У тэлефоннай трубцы гучаў голас аднаго з членаў рэдакцыйнай калегіі — Казіміра Стальскага, віднага рэвалюцыйнага дзеяча, старога камуніста, актыўнага змагара з гітлераўскім акупантам.

— Таварыш рэдактар! Заўтра ў наш горад прыязджае Максім Танк. Неабходна з ім сустрэцца. Гэта ж мой стары саратнік, з якім я разам сядзеў у санацыйнай турме... Мы не бачыліся каля трыццаці год!

І К. Стальскі, тут жа па тэлефоне, расказаў аб сваім знаёмстве з вядомым беларускім паэтам, аб яго ўдзеле ў барацьбе за вызваленне беларускіх сялян ад санацыйнага прыгнёту, аб тым, як потым у гады вайны перарваўся паміж імі усякі кантакт...

Мы ўспомнілі, што «Рускі Голас» некалькі разоў на сваіх старонках змяшчаў выбраныя вершы Максіма Танка і што шматлікія вершы гэтага паэта былі перакладзены на рускую мову рускімі паэтамі, пражываючымі ў Польшчы.

Мне, напрыклад, успомніўся вечар, прысвечаны беларускай паэзіі, арганізаваны некалькі гадоў назад нашымі літаратарамі. З якімі цудоўнымі перакладамі вершаў Максіма Танка выступіў тады малады паэт (цяпер ужо не жыве) з ліку рэпатрыянтаў — Вадзім Калоснікаў, па паходжанню беларус, які нарадзіўся ў ваколіцах Гродна.

Усё гэта прамільгнула ў маёй памяці ў час размовы са Стальскім.

Раніцай наступнага дня члены нашага рэдакцыйнага калектыва былі запрошаны арганізатарам паездкі беларускай дэлегацыі па Польшчы — Таварыствам польска - савецкай дружбы на каву з удзелам членаў беларускай дэлегацыі Максіма Танка, Ніны Каменскай і Ніны Сняжковай.

Ад імя Таварыства польска - савецкай дружбы дарагіх гасцей вітаў старшыня Лодзінскага аддзела ТППР прарэктар Лодзінскага Універсітэта праф. Ю. Пёнткоўскі. Сустрэча аказалася незвычайна сардэчнай і хвалюючай. Калі госці пераступілі парог, старшыня дэлегацыі Максім Танк кінуўся ў абдымкі аднаго з удзельнікаў сустрэчы — ім якраз і быў Казімір Стальскі...

— Максім!

— Казімір!

— Колькі год не бачыліся!

Прафесар Д. Пёнткоўскі ў сваім прывітальным слове адзначыў сустрэчу старых сяброў. Звяртаючыся да прысутных, ён сказаў:

— У гэтым годзе мы адзначаем некалькі юбілеяў: тысячагоддзе існавання Польскай дзяржавы, саракапяцігоддзе Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, дваццацігоддзе Народнай Польшчы — і нечакана яшчэ адзін юбілей: трыццацігоддзе з дня вашай папярэдняй сустрэчы...

У інтымнай, сапраўды сяброўскай абстаноўцы, за кубкам кавы ішла сардэчная, задушэўная гутарка. Агульная ўвага была прыцягнута сустрэчай старых саратнікаў. Саратнікаў Максіма Танка аказалася больш. На наступны дзень Максім Танк спаткаўся з генералам Малько, таксама старым партыйным дзеячом, які ўводзіў Максіма Танка, тады яшчэ зусім маладога чалавека, ва ўмовы партыйнай работы...

Максім Танк расказваў, як трыццаць год таму назад ён знаходзіўся ў санацыйнай турме ў камеры, якая была па-суседску з той, дзе сядзеў Казімір Стальскі. «Сцены былі не вельмі тоўстыя, — гаварыў Максім Танк, — і гэта аблягчала нам узаемны кантакт перастукваннем. У турэмным

(Працяг на стар. 5)

П. ЮР'ЕЎ: Беларуская мова і зацікаўленні ёю ў Польшчы.

С. ЯНОВІЧ: Замест моднай гутаркі.

В. РУДЧЫК: Першыя.

ПАСЛЯ СМЕРЦІ НЕРУ

Хоць смерць чалавека, маючага 75 год, не можа быць нечаканасцю, аднак смерць прэм'ера Індыі Неру была прынята ўсім светам іменна так.

Неру, незаўрадная індывідуальнасць і вялікі палітык, адыграў выключную ролю ў гісторыі стварэння незалежнай Індыі.

50 год назад лёс звязаў маладога тады юрыста з партыяй Індыйскі Нацыянальны Кангрэс, тварцом і ідэолагам якой быў Гандзі. Неру засвоіў палітычна - грамадскія погляды Гандзі і застаўся ім верны да апошніх дзён жыцця. Галоўнае, быў глашатаем міру.

У час прабывання ў Варшаве, у 1955 годзе выразіў думку, якую шырока развіў у сваёй кніжцы «Адкрыццё Індыі», напісанай у англійскай турме ў гады другой сусветнай вайны: «Гандзі, — гаварыў Неру, — вучыў нас больш за ўсё цаніць мір. Але мір дзейсны і стваральны».

Гэтая думка не вывела Неру на пазіцыі рэвалюцыянера ў нашым разуменні гэтага слова. Згодна з тэорыяй гандзізму, Неру бачыў шлях да вызвалення ў пазіцыі пасіўнага супраціўлення імперыялістам. У выпадку Індыі гэта быў правільны шлях. Аднак вызваленне ён трактаваў шырэй, сцвярджаючы, што барацьба за мір — гэта працяг барацьбы за нацыянальнае вызваленне. Пакуль дзяржавы і народы будуць спаборнічаць у гонцы ўзбраення, датуль іх намаганні не прынясуць грамадскай карысці. Іменна гэтая думка адрознівала Неру ад пацыфістаў, ставіла яго ў рады барацьбітоў за справы міру і свабоды.

Неру ніколі не быў марксістам. Аднак прызнаваў перавагу асноўных падстаў сацыялізма — грамадскай роўнасці і калектыўнай уласнасці на сродкі прадукцыі. Нямала ўлажыў сіл у тое, каб гэтыя падставы ўводзіць у жыццё ў складаных умовах Індыі. Ліквідацыя ў Індыі каст і развіццё дзяржаўнай прамысловасці — гэта асабістая яго заслуга.

Неру быў індывідуальнасцю, якая накінула краіне дэмакратычны характар улады і палітычнае адзінства кіруючай Партыі Нацыянальнага Кангрэса. Таму нельга здзіўляцца, што пасля яго смерці сталм перад пытаннем: якой будзе Індыя без гэтага правадыра? Сёння цяжка яшчэ сфармулаваць адказ на гэта пытанне. Трэба ўсведаміць сабе цэлы шэраг праблем, якія без такога аўтарытэту, якім быў Неру, пачнуць адыгрываць ролю ў далейшай гісторыі Індыі. Напрыклад, такая праблема, як утрыманне адзінства грамадства, якое гаворыць на розных мовах, мае розную культуру і традыцыі. Або праблемы ўнутранага адзінства Партыі Нацыянальнага Кангрэса, разбітай сёння выразна на некалькі фракцый. Неру аб'ядноўваў партыю значна больш сваім аўтарытэтам, чым акрэсленай ідэяй. Нельга забываць, што ў мінулым членаў гэтай партыі аб'ядноўвала ідэя нацыянальнага вызвалення.

Аднак разам з атрыманнем незалежнасці ў 1947 годзе радыкальная частка членаў Кангрэса перайшла ў камуністычную або сацыялістычную партыі. З часам у партыі Кангрэса пачалі заваёўваць перавагу кансерватыўныя сілы, для якіх сацыялістычныя лозунгі былі пустой фразай. І толькі індывідуальнасць Неру стрымлівала партыю ад кансерватыўных крокаў.

Сёння толькі адно можна сказаць напэўна: калі верныя прыхільнікі Неру не возьмуць лёсы партыі і народу ў свае рукі, дык Індыі можа грозіць раскол унутраных сіл і падзенне палітычнага прэстыжу, якім яна цешыцца ў вачах перадавых людзей свету.

Але гэта толькі магчымасць, якая можа не здарыцца. Бо гэтая магчымасць не ўлічвае народных мас, якія робяцца ўсё больш актыўнымі і вельмі прывязаны да існаваўшых форм улады.

Няхай жа сябрам Індыі дазволена будзе выказаць думку, што апошняе слова застанецца за сотнямі мільёнаў індусаў.

У. ЛАЗІНСКІ

НАША АКНО

Мора, як звычай, называюць акном краіны ў шырокі свет. Акно гэтае цяпер у нас вялікае. Яго шырыня перавышае 500 км. Не тое, што перад 1939 годам. Няма нават параўнання. Хвараблівы арганізм даваеннай Польшчы спалучала з морам вузкае горла, так званы «калідор», па абодвух баках якога растапырваў свае кіпцюры гітлераўскі каршун. Марское багацце панскай Польшчы — гэта 72 км зусім не загаспадараванага берага і адзін праўдзівы паўнаморскі порт — Гдыня.

Гістарычныя перамены, якія адбыліся ў 1945 годзе, паставілі нашу народную Айчыну ў шэрагу буйных марскіх краін. Пачынаць прыйшлося аднак ад нічога, а дакладней — ад чысткі развалін.

Уявіце сабе гаспадара без бараны і плуга. Таксама не мае ніякага значэння ў свеце марская краіна без портаў і суднаў. Парты Шчэцін, Калабжэг, Устка, Дарлова, Гдыня і Гданьск знішчаны, завалены разбітымі і затопленымі караблямі. Суднаў, пераважна маленькіх, ледзь на лякарства.

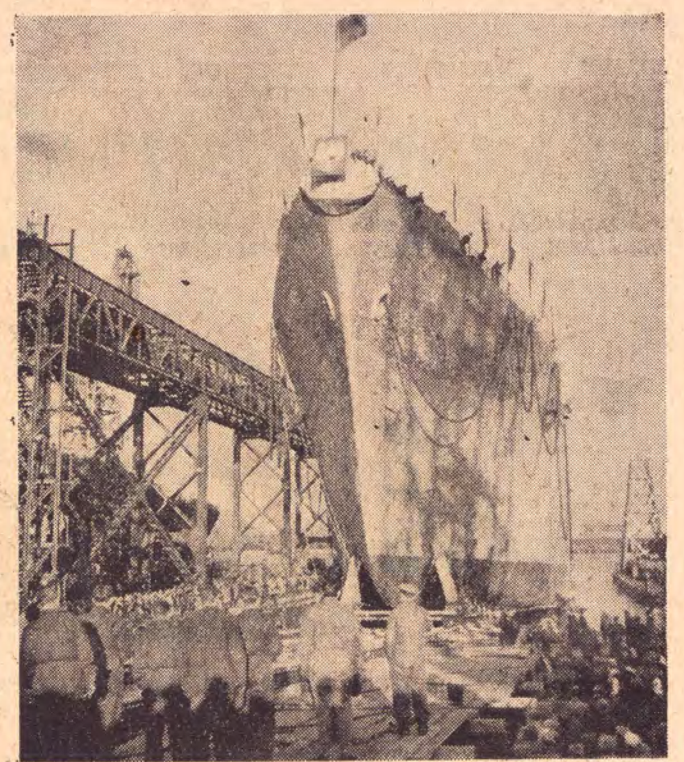
І вось лістапад 1948 года. На воды Балтыйскага мора сплывае першае судна, пабудаванае польскімі рабочымі і канструктарамі. Атрымоўвае яно імя «Солдэк» — імя рабочага, ударніка сацыялістычнага спаборніцтва, які найбольш адзначыўся пры пабудове гэтага судна. У трумах «Солдка» плыве ў свет польскі вугаль, а вяртаючыся на айчыну, «Солдэк» прывозіць патрэбную нам руду.

Ад гэтага часу прайшло ўжо 15 год. Будуюць судны не толькі ў Гданьску. Працуюць верфі (сточні) ў Шчэціне, у Гдыні і ў Эльблонгу. Але суднабудаўніцтва Гданьска ўсё яшчэ застаецца найбольш магутным.

Пачаўшы ад 1955 года, будуюць тут шматлікую серыю «дзесяцітысячнікаў» — суднаў, грузападёмнасць якіх даходзіць да 10-ці тысяч тон. Гэтую серыю адкрывае маторнае судна «Марцэлі Навотка». Гэтыя судны знаходзяць шматлікіх набыўцаў за мяжой — асабліва ў Савецкім Саюзе.

У 1959 годзе гданьская верф прыступае да пабудовы амаль у два разы буйнейшага судна. Аднак славу ў свеце гданьская верф здабывае дзякуючы суднам - базам для паўнаморскага рыбалоўства. Будаваныя ў Гданьску судны - базы з'яўляюцца па сутнасці плаваючымі фабрыкамі. Ад 1961 года ў Гданьску пабудавана ўжо больш 30 гэтага тыпу суднаў.

Быўшы рабочы Солдэк з'яўляецца цяпер інжынерам і далей працуе ў Гданьску, будуе судны.

На здымку:
Першы дзесяцітысячнік «Марцэлі Навотка» сплывае ў мора.

СПОРТ

„КАРАЛЕВА СПОРТУ" РЫХТУЕЦЦА ДА ТОКІО

Хоць усе мы цяпер перажываем футбольную гарачку (фініш ліг), аднак цяжка не ўспомніць аб лёгкаатлетыцы. «Каралева спорту» заўсёды спачатку ўступае месца ў газетах іншым відам спорту, але іменна ў чэрвені прыпамінае аб сабе. Спартсмены старанна рыхтуюцца да алімпійскага сезона і дакументуюць гэта серыяй выдатных вынікаў, якія яшчэ толькі прадказваюць вялікі сезон і шэраг новых рэкордаў.

У легкаатлетыцы кожнае спаборніцтва (вядома, калі ўдзельнічаюць найлепшыя спартсмены) можа прынесці рэкордныя вынікі. Каб не празяваць нейкага рэкорда, трэба сачыць вельмі ўважна і пільна. Бо рэкорды не арганізоўваюцца, а проста... пабіваюцца. У футболе, напрыклад, вядома, што ў акрэслены дзень адбудзецца сустрэча, значыць, трэба даведацца, чым яна скончылася. А ў легкаатлетыцы апрача вялікіх афіцыяльных сустрэч рэкорды могуць быць пабіты пры менш значных сустрэчах, на таких, аб якіх мы нават не ведалі.

Вельмі добра пачалі сёлеташні сезон савецкія легкаатлеты. Шчэлканава па скачках у даўжыню дасягнула сусветны рэкорд, скочыўшы на 6 м 42 см, а мала вядомы Аляксенаў кінуў капʼё на 80 м 61 см.

Выдатную форму паказалі і амерыканскія лёгкаатлеты. Лёнг шпурнуў ядро на 20 м 30 см і ўстанавіў новы сусветны рэкорд. А Бастону не хапіла толькі 2 см да сусветнага рэкорда па скачках у даўжыню.

Сусветнага рэкорда дабілася таксама спартсменка ГДР Бальцэр у бегу на 80 м з перашкодамі, прабегшы гэтую адлегласць за 10,5 сек.

А як пачалі сезон нашы легкаатлеты? Два рэкорды Польшчы (Чэрнік скочыў у вышыню на 2 м 15 см і Бадэнскі прабег 400 м за 45,9 сек) гавораць аб добрым пачатку.

Алімпійскія гульні ў Токіо актывізавалі ўсіх падданых «каралевы спорту» на салідныя трэніроўкі, а вядома, што кожная старанная праца дае вынікі.

Л. ТАРАСЕВІЧ

УСПАМІНЫ КАМУНІСТАЎ

Уладзімір Станкевіч
АДЗІН З МНОГІХ

23)

Доктар, агледзеўшы мяне, сцвердзіў у шчыце правага лёгкага дзірку. Даведаўшыся, што я быў палітвязнем, не ўзяў ад мяне ані гроша за лячэнне і рэцэпты, а нават даў мне 10 штук уколаў, за якія не прыняў заплаты. Патрэбныя лекі, а таксама грашовую дапамогу на ежу даў мне МОПР. Шмат дапамагла мне цётка, у якой адбываліся калісь мае спатканні з «Сашай». Бацька зарабляў толькі 40 злотых у месяц, а я работы дастаць не мог, ды і не быў да яе прыдатным са сваім станам здароўя. Зарэгістраваўся як беспрацоўны і чакаў на якую-небудзь работу. Кніжка беспрацоўнага з таго часу захавалася нейкім чынам да сёння — сведак таго часу.

Акружны камітэт партыі пастанавіў адносна маёй далейшай дзейнасці наступнае: да часу выздараўлення магу заняцца толькі легальнай дзейнасцю ў прафсаюзным руху. Я не пагадзіўся з гэтай пастановай і напісаў да Цэнтральнага Камітэта Партыі, дамагаючыся дапушчэння мяне да далейшай актыўнай нелегальнай дзейнасці. ЦК аднак зацвердзіў пастанову акружкома.

У тым часе партыя вяла асабліва актыўную работу сярод беспрацоўных, колькасць якіх у Польшчы страшэнна ўзрастала. І я, як беспрацоўны, атрымаў ад партыі спецыяльнае заданне — арганізаванне ў Гродне беспрацоўных.

У гродзенскіх прафсаюзах у той час камуністы мелі вялікія ўплывы, а ў некаторых (як пекараў, краўцоў, гарбароў, будаўнічых) панавалі поўнасцю. Гэта дапамагала нам у арганізаванні адзінага фронту барацьбы, да якога ахвотна нават далучыліся кіраўнікі Польскай Сацыялістычнай Партыі, на чале якой у Гродне быў Станіслаў Ражкоўскі і кіраўнікі яўрэйскага Бунду, на чале якога быў у Гродне Саламон Гурвіч (цяпер актыўны дзеяч ПАРП і Яўрэйскага грамадска-культурнага Таварыства ў Польшчы). Станіслаў Ражкоўскі быў і старшынёй Гродзенскай акружной прафсаюзнай камісіі. Ужо ў сакавіку ўдалося мне атрымаць згоду акр. прафсаюзнай камісіі на ўтварэнне пры ёй секцыі беспрацоўных. У красавіку секцыя ўжо існавала афіцыйна. Старшынёй яе быў наш добры сімпатык Антон Мат'яш, а сакратаром я. Да канца красавіка секцыя налічвала ўжо звыш 600 членаў. (Мой членскі білет таксама захаваўся).

Ад палавіны красавіка мясцовыя гродзенскія ўлады пачалі «думаць» пра беспрацоўных — пачыналі розныя сезонныя, пераважна каналізацыйныя работы, на якія прымалі беспрацоўных, даючы ім па два дні работы на тыдзень і па 1,50 зл. за дзень цяжкой работы. Атрымаў і я работу на каналізацыі.

Перад 1 Мая я быў арыштаваны разам з многімі вядомымі шпікам камуністамі. Выпусцілі нас 3-га мая. Але, нягледзячы на шматлікія арыштаванні, першамайская дэманстрацыя ў Гродне была люднай. На дэманстрацыю вышла звыш 4 тысяч беларускіх, польскіх і яўрэйскіх працоўных. Пасля дэманстрацыі адбыўся мітынг, на якім прысутнічала каля 8 тысяч асоб. З гарачай прамовай выступіў рабочы-беларус, які заклікаў да барацьбы супраць вайны, у абарону Савецкага Саюза, супраць фашысцкага тэрору, за ліквідацыю канцэнтрацыйнага лагера ў Картуз-Бярозе, за адзіны антыфашысцкі фронт.

Ад пачатку мая мы пачалі паспяхова рыхтаваць працуючых сезонна беспрацоўных да забастоўкі. Заданне было нялёгкае, бо каля 800 беспрацоўных працавала ў 16 групах у розных месцах горада. Прытым гэтыя людзі ўсю зіму не працавалі, а ў хаце былі галодныя жонкі і дзеці. Але нам удалося ў кожнай групе здабыць па некалькі добрых актывістаў секцыі беспрацоўных і праз іх моцна падрыхтаваць забастоўку.

19 мая 1936 года пачалася ў Гродне «польская забастоўка» беспрацоўных, у якой узяло ўдзел каля 800 асоб. «Польская» — гэта значыць, акупацыйная, бастуючыя ўвесь час забастоўкі знаходзяцца на месцы працы і пільнуюць, каб не пачалі працаваць штрэйкбрэхеры. Гэтая забастоўка трывала аж тры тыдні. Бастуючыя ў кожным забастовачным пункце выставілі транспарант з напісам «Перамога або смерць». За некалькі дзён да забастоўкі прылучыліся рабочыя камунальнай гаспадаркі і колькасць бастуючых узрасла да 1.200 асоб.

Я быў старшынёй забастовачнага камітэта. Тыдзень часу ўлады маўчалі, лічылі, што галодныя людзі без працы доўга не вытрымаюць. У канцы тыдня аднак пан стараста папрасіў да сябе на канферэнцыю забастовачны камітэт. Па дарозе да староства падышлі да нас два шпікі і загадалі, каб я ішоў з імі ў дэфензіву на размову з «панам камісарам».

Нягледзячы на пратэсты ўсіх членаў камітэта, забралі мяне з сабою ў дэфензіву.

Прыйшоўшы да старасты, заявілі, што не распачнуць размовы, пакуль не будзе з імі разам Станке-

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАВЕЖА
орган літаратурна-мастацкага
АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 66

ЯША БУРШ

Каласы натапырылі асцюкі
жыта
як пляж
дагравае спеласць
гумно пазяхае
скразняком
а тут дождж
затупаў
як лёгка тупаць
на рукі працы
не маючы на ўвазе жніва
— праклёны звеннямі
у эфір
— накідаюць палёгку
дождж патрэбны
найцяжэй
шчыліну ў часе знайсці
і карысна ўлучыцца
сваёю істотай

✲

З толі долі
выцягваю будучыя дні
каб прыглядзецца бліжэй
расцягнуць свае нервы
да тонкасці
нітак шаўкапрада
ды навіваць
на катушку цярпення
каб хапіла завязаць
за апошні
пульс сэрца.

✲

Байкі ўбаяліся ў голаў
ходзяць снамі
па слядах вачэй
і збіраюць
незаўважаныя рэчы
фантазіруюць аб іх падзеях
носяць
укалыханую маю летуценнь
ля мяжы прабуджэння

✲

На кавадле месяца
з золата маланак
назыкоўваю табе
брошак
шпілек
локан імі прышпіліш

Выкую яшчэ
кольца
да ключоў
якімі адчыніш
прывід будучыні

✲

Змярканне
утуліла маё цела
пурпурнаю пярынай
сваімі адценнямі
вабіць маю ўсмешку

На ўзмешку
спозненыя праменні
жагнаюцца з рамонкам
пасыпаючы
залатым пылам пялёсткі
а мне
пакрылі твар
залатою пялёнкай
каб душа не старэла...

✲

У Жаліборскі парк
досвіткам прыйшоў
разбудзіць цені ночы
бо па росах
скрадаўся
прамень сонца
азалочваў
клёнам далоні
ды пахнуў скошанай травой

Што ж зрабіў са мною
занёс ён мары
на пакошы
дзе сонца пахла
летам з коп

Пад цёмна-шумнаю дубровай
пасвіў я кароў
дні з суседнімі дзецьмі
спускалі
калоцца з трэзімкаў-бычкоў

як свежа памяць
аб тым веку —
Чалавек усміхаецца
у душы.

ІВАН ЧЫКВІН

Паслухмяна ў прыродзе вечарэла і марозу нябачаныя сілы распаўзаліся па ўсіх завулачках сяла. Ішоў густы снег.

Павел накінуў кажушок і выйшаў з хаты. Яму хацелася ўбачыць знаёмых, аднавяскоўцаў. Брат Грыша многа расказваў аб тым, што здарылася новага тут за тры гады, за той час, калі Павел быў на фронце. І Паўла цягнула да людзей, да гутаркі з імі, каб такім спосабам пазбыцца другіх думак. Вось прастрэленая правая рука не пераставала балець. Праўда, цяпер яна ныла тупым, унутраным болем. Калі Павел аставаўся сам - насам, ён чуў, як нешта там расло; ён прыслухоўваўся гэтаму і тады яму хацелася схапіць здаровую левай рукою і адным рыўком вырваць усё: і боль, і руку, і ўспаміны аб вайне...

Павел паклаў руку на астраколы. Яму цяжка было трымаць яе звешанай.

Снег лашчыўся да пабрытага твару, нешта расказваў сваё, халоднае, змешанае з ветрам. Кажушок жыў сваім унутраным жыццём — Павел гэта моцна адчуваў: тут яму было цёпла. Толькі парваныя чаравікі зарыліся ў снег — і ногі Паўла дубелі да болю.

На панадворку, як тры гады таму назад, стаяў абарог, чымсьці далёкім прыпамінаючы Паўлу вобразы яго хлапчукоўства. Стог быў да палавіны завалены сенам. Павел, маючы пятнаццаць год, сам пільнаваў яго начамі. Людзі раскрадалі і сена і дошкі з-пад абарога.

Сад вырас, што не пазнаць. Вайна і тут жа гуляла, а ён падцягнуўся, памаладзеў, набраўся сілы, і цяпер няхай сто д'яблаў скача з зайздрасці... «А ўсё ж-такі Грыша не дбае, — падумаў Павел, — заўтра абавязкова абкручу дрэвы саломай».

На вуліцы нікога не было. Вецер гнаў перад сабою, папыхаючы з усіх сіл, хмары снегу. У кагосьці вароты паскрыпвалі. Паўлу здавалася, з насмешкай.

— Чаго ж ты тут стаіш у такую завіруху, — запытала апынуўшаяся нечакана каля Паўла Настуся, братава жонка.

Павел уцешыўся прыходу Настусі.

— Будзеш у хаце?.. Дык я пайду на сяло.

Ад Настусі нясло самагонкай Яна абаперлася аб Паўла і цяжка дыхала.

Так, яна зусім не змянілася. І раней яна любіла вясёлую кампанію, любіла выпіць, пасварыцца і патузацца з кавалерамі. Вайна, гэтае вялікае гора, відавочна, нічагуткі яе не навучыла. Дый каго тут было вучыць? Настуся заўсёды была дрэнным вучнем. Сваю адукацыю яна ледзь-ледзь дацягнула да чацвертага класа. У той час яна стала прыслухоўвацца, што на сяле аб ёй гавораць.

Гэта была дзіўная натура. Настуся, калі ёй надышла ахвота, працавала, як мужчына. Яна патрапіла цягаць касу, малаціць на таку цапом жыта, яна брала за аглоблі воз, нагружаны мяшкамі з зернем і ўпіхала яго ў клуньку. А вясёлішча пасля працы Настуся асабліва любіла. Грыша, яе муж, а Паўла брат, быў яе першым кампаньёнам у выпіўцы. Мабыць, таму яны і сышліся.

Выбухла вайна. Нямецкі солтыс адпраўляў у Нямеччыну маладых хлапцоў і дзяўчат. Сярод другіх было і Паўлава прозвішча. Да Грышы пакуль што ніхто не чапляўся, а Павел уцякаў на ўсход.

— А чый жа на табе кажушок? — закрычала яна раптам. — Чый на табе кажушок, я пытаюся? Як ты, лайдак, пасмеў узяць святочны мой кажушок? Скідай, скідай!

Настуся накінулася на Паўла. Прастрэленая рука апала з астраколаў.

Павел астаўся стаяць у адной кашулі, сам не свой ад крыўды, якую прычыніла яму гэтая жанчына.

За хвіліну Настуся прыадчыніла дзверы і выкінула на снег Паўлаву безрукаўку.

— Каб ты мне сюды больш не паказваўся! — крыкнула яна за Паўлам.

Ён ішоў па вуліцы. У снезе гінулі яго сляды. Ногі дубелі, ўсюды залазіў мароз, і цягнула да людзей, за якіх ён тры гады змагаўся.

Д. ШАТЫЛОВІЧ

ЛОГВІШЧА

Навокал лес згінаецца ў паклонах,
Шумяць галіны буйнай чарадой.
Не верыцца, што тут між дрэў зялёных
Калісь было фашысцкае гняздо.

Аднак вось брама, слупы, агарожа —
Сляды нямыя жудасных падзей.
Калісь тут толькі фюрэр, як вяльможа,
Праехаць мог са світаю сваёй.

За брамаю глядзяць на нас упарта
Руіны бурыя будынку аднаго.
Вось тут жыла эсэсаўская варта,
Ахова Гітлера, тут логава яго.

Тут дзень і ноч з кавалкам грознай сталі
Сачылі браму тысячы вачэй.
Ужо ад Кентшына дарогу пільнавалі
І арыштоўвалі «няпрошаных гасцей».

Тут не было ні схоўка ні шчыліны
Дзе вочы іх дагледзець не маглі б.
Вакол жа лесу, быццам павуціна,
Раскідваліся мінныя палі.

А вось віднеюць рэшткі кіназалы,
Прытулак скромны грозных рэйхбагоў.
Ён тут глядзеў на гібель генералаў,
Падняўшых меч на фюрэра свайго.

Далей жа пад пялёнкаю ляснею
Мястэчка шэрых бункераў стаіць,
Пастаўленае рабскаю рукою,
Турэмнымі аконцамі глядзіць.

Руіны сцен са сталі і бетону
У гістарычны зменены граніт:
Яны як помнік варвараў шалёных
Напамінаюць жудасныя дні.

Усе, хто браў удзел у пабудове,
Як раб, так і канструктар-інжынер,
Загінулі ад лап падступнай змовы
Адны ад бомб, другія у агні.

Тыран не верыў варце ані слугам,
Усюды бачыў здраду і афронт,
Што нейкі час, як ласка за паслугі,
Іх пасылаў па смерць на ўсходні фронт.

Дык міма поспехаў і славы грому
Не пэўны перамогі быў бандыт,
Калі ён загадаў на час разгрому
У сцены пазакладваць дынаміт.

Вось бункер дэспата, як піраміда,
Сцяна дванаццаць метраў таўшчыні.
Адсюль, як спрут, ён шчупальцы раскідваў,
Распальваў крэматорыяў агні.

Не мог і выбух бункера разбурыць
Ён прастаіць тут пэўна сотні год.
Знадворку холад вее з гэтых мураў
А унутры і сырасць, і смурод.

А вось і месца, дзе ад малай бомбы,
Падложанай пацішку пад сталом
Ён ледзь не стаў ахвярай гекатомбы,
Каторай сам ён першым быў тварцом.

А смерць, як цень, ішла за грозным катам
Так, як ішоў людскі гарачы гнеў.
Паклікаў сам яе, бо дзень прыйшоў расплаты:
Другіх паліў і ўрэшце сам згарэў.

Лёс захацеў, каб ён у дзень канання
Убачыў крах усіх сваіх ідэй.
Сляды ж яго былога панавання
Перасцярогай будуць для людзей.

В. АСІПОВІЧ

ГАЛІНКІ БЭЗУ

Галінкі бэзу
Пад родным дахам
Ў аконца лезуць
Свежым запахам.

Пялёсткі кветак —
Адкрыты шчокі.
Ласкае дзетак
Бэз сінявокі.

Ветрык маёвы
Лісткі хвалюе,
Пэндзлем ружовым
Кветкі фарбуе.

Сінія, белыя
І ў фіялеце,
Аж паяснела
Ўсё на свеце.

Пад родным дахам
Ані хмурынкі,
У аконца лезуць
Бэзу галінкі.

ПАРТЫЗАНСКІЯ СУСТРЭЧЫ

На сустрэчы ў кавярні прафсаюзаў у Беластоку.

Сонечны майскі дзень. Ад савецкага боку дзяржаўнай граніцы набліжаецца група людзей. Сярод іх невысокі, шчуплы чалавек. Вітаецца з польскімі сябрамі, якія чакаюць гасцей у Кузніцы. Вось падае руку росламу палкоўніку. Твар палкоўніка выдаецца знаёмым. Глядзяць адзін другому ў вочы.

— Скажы, палкоўнік, можа ведаеш, ці жыве мой лепшы сябра, Анацік? У партызанах мы яго Валодзем звалі.

Палкоўнік глядзіць, а вочы смяюцца.

— Што, не пазнаеш мяне, Мартынаў?! — гаворыць палкоўнік польскага войска, былы партызанскі камандзір Ян Анацік і ўжо цісне ў абдымках былога партызана, камандзіра партызанскай брыгады «У імя Радзімы» Міхася Янкоўскага.

Была гэта яго першая нечаканая, але якая ж прыемная сустрэча з былымі баявымі сябрамі. Пасыпаліся потым другія. Аказію стварыла Ваяводскае праўленне Таварыства польска-савецкай дружбы ў Беластоку. Яно наладзіла 22 мая г.г. папулярна - навуковую сесію, прысвечаную барацьбе рускіх, беларусаў і палякаў з гітлераўскімі акупантамі на тэрыторыі сённяшняй Беласточчыны.

Прайшло 20 год. Валасы ў многіх пасівелі і пабялелі, плечы крыху прыгорбіліся, на тварах паявіліся новыя зморшчыны. Аднак, калі былыя партызаны і сувязныя пацiскаюць руку, вітаючы свайго камандзіра, калі гавораць аб сваіх баявых подзвігах — у вачах запальваюцца агеньчыкі маладосці.

— Мае ўражанні? Галава шуміць ад уражанняў! — сцвярджае Міхась Янкоўскі. — На кожным кроку сустракаеш людзей, дзякуючы якім мы маглі жыць і ваяваць. Вось гляньце на падпалкоўніка Міхася Палеха, — паказвае афіцэра ў мундзіры лётчыка. — Я яго ведаў вясковым пастушком, калі быў нашым сувязным, а цяпер ён камандзір, палкаводзец, грудзі яго ў крыжах! Ці ж не радасна бачыць такое!

Удзельнікі сесіі выслухалі цікавыя даклады. Яны напоўна пашыраць нашы веды пра гады фашысцкай акупацыі на Беласточчыне.

Аднак не менш важным момантам сесіі былі сустрэчы былых партызан. Вось **Аляксей Карпюк**. Цяпер ён жыхар Гродна, беларускі пісьменнік, які ў сваіх кніжках раскрыў не адну тайну партызанскай вайны і зверстваў гітлераўцаў. Калісьці камандаў **атрадам імя Кастуся Каліноўскага**. Маладосць сваю правёў у вёсцы Страшава, што ў Беластоцкім павеце. Пасля сесіі сустракаўся ў многіх мясцовасцях з насельніцтвам Беласточчыны. Але сустрэча, якую меў у сваёй роднай вёсцы, пакіне асаблівы адпячатак у яго памяці. Тут ён калісьці бегаў у кашулі, а цяпер прыехаў сюды як герой - партызан і вядомы пісьменнік. Хутка паявіцца ў кнігарнях апошняя кніжка Аляксея Карпюка «Лясная Адысея», у якой ён апавядае аб баявых дзеях свайго партызанскага атрада.

Савецкія госці паехалі дамоў. Але тут, у Польшчы, сярод беларусаў і палякаў засталіся многія іх сябры і не толькі тыя, з якімі яны супольна калісьці партызанілі.

В. Р.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЧАМУ НЕ ПАСПРАБАВАЦЬ?

Ёсць у нас сяляне, што любяць навінкі. Мне давялося сустрэць у Бельскім павеце доследныя плантацыі земляной грушы — тапінамбур. У Храбустоўцы (Гайнаўскі павет) усё больш высяваецца ільнянкі. У апошні час пачынае папулярызавацца ў нас матылькова раслiна — афрыканскі лендзвян. Ёсць шмат плантатараў лекавых раслін.

У прыродзе мы сустракаем тысячы розных гатункаў раслін. Калісьці, вельмі даўно, усе яны былі дзікімі. Чалавек толькі збіраў іх. Клубні, насенне, плады, якія можна было есці, звароччвалі на сябе ўвагу людзей. Пазней людзі пачалі іх вырошчваць, яшчэ пазней пачалася карпатлівая праца над паляпшэннем якасці і вывядзеннем новых гатункаў, найбольш патрэбных і прыдатных для чалавека.

Сёння ёсць ужо шмат высакаякасных гатункаў. Напрыклад, працэнт цукру ў цукровых бураках павялічыўся з 2—3 да 18. Таксама і колькасць крухмалу ў бульбе. Ураджай бульбы з гектара сёння дасягае 450 ц. Аднак ёсць яшчэ шмат раслін, аб якіх мы ведаем вельмі мала. Варта паспрабаваць, бо толькі ж смеласць гарады бярэ.

Напрыклад, белая гарчыца. Яе насенне мае ў сабе каля 30% алею. Ураджай дасягае 6—15 ц. Расліна не баіцца замаразкаў. Гэта дазваляе высяваць яе раней. Не любіць пяскоў і гліны. Угнаенне: 150 кг суперфасфату і па 100 кг салетры і калійнай солі.

Алеістай раслінай з'яўляецца таксама **катран абісінскі.** Ураджай дасягае 20 ц з га, а колькасць алею даходзіць да 30%. Не ўдаецца на пясках і на глінах. Угнаенне: 225 кг суперфасфату, 175 кг калійнай солі і 100 кг азатняку.

Вельмі добрыя вынікі дае вырошчванне алеістай рэпкі. Яна мае ў сабе да 35% алею. Не вельмі атрабавальная да глебы. Ураджай — 15 ц. з га. Угнаенне — як для катрану.

Варта пацікавіцца і алеістай дыняй, якая дае 300—700 ц сакавітых кармоў і 3—8 ц насення. Але яна патрабавальная да глебы і ўгнаення. Даем поўную норму гною ды яшчэ 100 кг салетры, 200 кг фосфарных угнаенняў і 125 кг калійнай солі.

Прапануем таксама паэксперыментаваць над клешчавінай (рончнік). Глебы найлепш сярэднія, але добра акультураныя. Угнаенне: 100 кг салетраку і 250 — 300 кг суперфасфату.

Звярніце ўвагу і на алеісты сланечнік. Ураджай 10—20 ц з га. Восенню заворваем гной, а апрача гэтага даем 250 кг суперфасфату, 225 кг калійнай солі і 250 кг азотнага ўгнаення.

Доследы праводзім на малых палетках. Удасца ці не ўдасца, а паспрабаваць можна.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

ДЗЯДУЛЯ АКСЕНЦІЙ

— Вось вы! Смяецеся, што я ў кажуху і каўпаку, калі на двары паліць чэрвеньскае сонца? Дарэмна смяецеся! Калі дажывеце маіх гадоў, дык і вы захочаце хадзіць у кажуху нават у ліпені.

— А колькі вам год, дзедку?

— Без трох дзевяноста, 87 год ужо хаджу па гэтым свеце.

— А як вашае здароўе?

— Байкі.

— Што вам найбольш трывала запамяталася са свайго доўгага жыцця?

— Вось адзін, халера, тут у Чыжах вінаваты мне грошы. Я выправіў яму авечыя скуры, абяцаў, што прынясе і не прынёс, гультай! Дык я прышоў адабраць у яго гэтыя грошы.

— Дык вы не жывеце ў Чыжах?

— Не. Я жыву ў вёсцы Ракавічы — 5 кіламетраў ад Чыжоў.

— Ці яшчэ дапамагаеце сваім у працы?

— Я выпраўляю скуры, значыць дублю.

— А як вы завецеся?

— Аксенцій Ігнацюк.

— Жадаем вам здароўя.

Тэкст і фота **В. Р.**

АДЗІН З МНОГІХ

(Працяг са стар. 2`

віча, выбранага бастуючымі членамі забастовачнага камітэта. Вярнуліся ў будынак Акружной прафсаюзнай камісіі, не распачаўшы перагавораў.

Мяне спаткаў у дэфензіве камісар наступнымі словамі:

— Ну, што ж, правадыр беспрацоўных, паедзем у Картуз-Бярозу на адпачынак...

— Калі так трэба, дык паедзем, — адказаў я.

—Але ж можна і не ехаць, вы ж ведаеце, што там многа горш, чым у турме. Адмоўцеся ад кіравання забастоўкай, дык не паедзеце, — запрапанаваў камісар.

— Я з'яўляюся такім самым галодным беспрацоўным, як і ўсе бастуючыя. Мы цвёрда вырашылі ўсе супольна — перамога або смерць. Не страшце мяне Картуз-Бярозай, — станоўча заявіў я.

Пасадзілі мяне ў арышт. На ўсіх бастуючых пунктах з'явіліся транспаранты з напісам: «Звольніць сакратара секцыі беспрацоўных Уладзіміра Станкевіча!»... А калі да пунктаў падыходзілі паліцыянты ці шпікі, бастуючыя крычалі і патрабавалі звальнення мяне. На трэці дзень майго арышту, стараста паклікаў да сябе бастуючы камітэт. Пайшоў да старасты толькі Ражкоўскі як старшыня Акружной камісіі прафсаюзаў і заявіў яму, што забастовачны камітэт не прыдзе, пакуль будзе арыштаваны Станкевіч. Увечары мяне звольнілі. Мы вырашылі, што я не буду хадзіць на размовы да старасты і наогул да канца забастоўкі буду сядзець у памяшканні прафсаюзаў пад аховай рабочых, бо дайшлі нас весткі, што павязуць у Картуз-Бярозу.

СТАРАЯ МАЦІ, ДОЧКІ І СЫН

Старая маці, Марыя Альховік, была патрэбна дочкам і сыну да таго часу, пакуль магла хоць палоць агароды. Цяпер непатрэбная яна, ляжыць моцна хворая ў хаце ўнучкі. Дарэчы, унучка таксама хварэе ў беластоцкай бальніцы...

Марыя Альховік мае 88 год. Апякуецца ёю муж унучкі Мікалай Кісель, крынкаўскі шавец. У яго хаце, у Крынках пры вуліцы Царкоўнай 4, дажывае сваю старасць. Прасіла, каб наведалі яе дочкі, сын. Сын Міхась, які жыве на 10-гектаровай матчынай гаспадарцы ў Шудзялаве, заехаў раз у хатку пры вуліцы Царкоўнай, закруціўся на момант і паехаў, больш не паказаўся. Пасажная дачка, Сцёпа, нагогул не паказвае вачэй, а Вера, праўда, не брала пасагу да сваёй слаянскай гаспадаркі, але гэта зусім не значыць, што і ёй можна пакідаць матку ў нішчасці.

Прыгарнуў яе, як кажуць, чужы - чужанец. Часамі, у патрэбе, дапамагае кісялёвая суседка Вера Мянько. (ся)

Грамадская праца школьнікаў

Школьнікі ўсіх класаў (апрача XI, бо вядома, экзамены на атэстат сталасці) Бельскага беларускага ліцэя шмат часу папрацавалі грамадскім чынам пры перабудове прышкольнай вуліцы. Будзе тут пралажаны асфальт.

Фота **В. Рудчык**

Кроўю, рукамі, думкамі

(Працяг са стар. 1)

лепш будзе, калі скажу, што Сямяціцкі павет **стаў цяпер найглыбейшай бочкай мяса для ўсяго Беластоцкага ваяводства.** Не адзін павет не дастаўляе на бойні столькі свіней і кароў, як Сямяціцкі.

— Перад вайной у пасёлках і гарадах надаядала людзям беспрацоўе. Цяпер, на жаль, у Сямяціцкім павеце таксама няма вялікіх заводаў. Ці ў сувязі з гэтым не адчуваеце недахопу месц працы?

— Гэта праўда, вялікага промыслу ў нас няма, але затое шырока разгарнуўся так званы мясцовы промысел і вытворчыя каапературывы, значна пашырылася гандлёвая сетка, многа ў нас будуецца, асабліва жылых дамоў. Вось тут жыхары павета, не звязаныя сельскай гаспадаркай, знаходзяць для сябе працу і заработак. Беспрацоўя ў нас няма і не можа быць. Нават сёння можам прычяць на працу на будоўлях 160 рабочых, а рабочых на меліярацыйныя працы ездзім спецыяльна шукаць па вёсках.

— Ці да вайны ў Сямяціцкім павеце была хаця б адна сярэдняя школа?

— Дзяржаўнай — ніводнай. У Драгічыне была толькі нейкая прыватная касцельная гімназія. Дзеці бяднейшых бацькоў, а тым больш дзеці беларусаў (з увагі на веравызнанне) маглі толькі з-за агарожы паглядзець на гэтую гімназію...

— А цяпер?

— Маем 3 агульнаадукацыйныя ліцэі, адзін сельскагаспадарчы тэхнікум і дзве няпоўныя сярэднія прафесіянальныя школы. Прайшло праз іх сцены ўжо апя паўтары тысячы выпускнікоў. Вазьміце для прыкладу хаця б Сямяціцкі ліцэй. Былыя яго вучні цяпер вучаць дзяцей у тым жа ліцэі. Сярод іх ёсць людзі, якія дапрацаваліся звання доктара. Дваццаць год таму назад яны, як звычай, пасвілі кароў або бегалі за гусьмі і нават не прадчувалі, што недзе ў свеце ёсць нейкія магістры і доктары...

— Ну, пра дактароў, прынамсі пра тых, што лечаць, хіба ўсе дзеці чулі яшчэ тады? Колькі ў вас было лекараў?

— Хапіла б пальцаў адной рукі, каб усіх палічыць. А цяпер не толькі не хопіць пальцаў на руках, але далажыўшы пальцы ног — рахунку яшчэ не закончылі б. Прыйшлося б прасіць пальцы ўсёй сям'і. У нашым павеце вартуюць людское здароўе бальніцы ў Сямяцічах і ў Цеханоўцу, шматлікія пункты аховы здароўя, 11 акушэрскіх пунктаў і 5 радзільных дамоў.

— Вы гаварылі, што многа ў вас сельскагаспадарчай тэхнікі, якая, каб добра працавала, патрабуе, як вядома, добрых дарог...

— У гэтай галіне мала які павет Беласточчыны нас выпярэджвае. Мы пабудавалі амаль 340 кіламетраў дарог, 14 жалезабетонных і 100 драўляных мастоў...

— Дзякуем за гутарку і жадаем шматразовага памнажэння ўсіх вашых дасягненняў у наступным Дваццацігоддзі.

Гутарыў: **В. Рудчык**

СУСТРЭЧА СТАРЫХ САРАТНІКАЎ

(Працяг са стар. 1)

зняволенні нам даводзілася нялёгка, але зняволеныя падтрымлівалі адзін аднаго. Часам на прагулках, на турэмным двары, вязням удавалася абмяняцца некалькімі словамі».

Асабліва цяжкім было зняволенне для Максіма Танка. Паэт не меў права мець алоўка або ручкі, у камеры не было ні кавалачка паперы. І тым не менш паэт ствараў навас у такіх цяжкіх умовах турмы свае вершы, поўныя палымянага рэвалюцыйнага гневу на фашыстаў, і вершы, поўныя любві да свайго народа, поўныя лірызму і сардэчнай цеплыні.

— Я быў першым чытачом і ў той жа час рэцэнзентам вершаў Максіма Танка, — падзяліўся ўспамінамі Казімір Стальскі. — Максім праз сценку звычайна выстукваў мне свае вершы ўмоўнай азбукай. Часам яму ўдавалася абхітрыць турэмную варту і перакінуць у маё акно верш, перапісаны на кавалачку паперы, выпадкова трапіўшай у яго рукі. Я ўцягваў праз краты свайго акна лісток у сваю камеру. Танк кідаў лісток, прывязваючы яго да вяроўкі з невялікім грузам. Потым Максім нецярпліва падганяў мяне даць водгук, прасіў адстукаць яму маю думку аб новым вершы. «Як табе спадабалася?» — пытаўся Максім Танк. А я яму выстукваў у адказ: «Моцна напісана! Бі яшчэ мацней санацыйных прыхвасняў, Максім, пішы яшчэ больш рэвалюцыйна!»

Гэта былі цяжкія часы, калі вакол шалеў санацыйны тэрор, калі паліцыя ўсюды шукала «бальшавіцкіх агентаў», калі вершы Танка лічыліся амаль што дзяржаўнай здрадай, і наглядчыкі ў турмах збіваліся з ног, каб перахапіць іх у свае рукі.

Максім Танк і Казімір Стальскі займаліся падзелам прадуктаў сярод галадаючых палітычных зняволеных. Танк успомніў, як аднойчы ён перадаў буханку хлеба, прывязаную на вяроўцы, у камеру вязня, якая была на два паверхі вышэй. Буханка хлеба плыла на вачах наглядальнікаў у паветры: на фоне турэмнага муру вяроўкі, да якой быў прывязаны хлеб, не было відаць і збоку здавалася, што буханку хлеба нясуць у паветры нябачныя рукі.

Шмат іншых турэмных прыгод успомнілі сябры, спаткаўшыся пасля трыццацігадовай разлукі.

Казімір Стальскі расказаў Максіму Танку аб гадах вайны, аб тым, як ён арганізаваў у гады гітлераўскай акупацыі падпольны сталічны гарадскі савет. Танк у сваю чаргу расказаў найбольш цікавае з таго, што здарылася з ім на працягу трыццацігоддзя.

Гэта была сапраўды хвалюючая сустрэча. З якой цікавасцю прысутныя прыслухоўваліся да таго, аб чым гаварылі сябры і саратнікі, удзельнікі барацьбы за лепшае заўтра, якое сёння ўжо з'яўляецца тым, што мы называем «сёння»!

П. ЮР'ЕЎ

Залатыя рукі

Мікола Аўласюк з Новаберазова славіцца ў сваёй вёсцы як вялікі тэхнік па рамонце і будове сельскагаспадарчых машын. Праўда, ён не вучыўся ў прафесіянальных школах. З агульнай адукацыяй у яго таксама не найлепш. Мае ён закончаных толькі 4 класы пачатковай школы. Але тэхнічныя здольнасці ў Міколы Аўласюка надзвычайныя. Ён, быццам інжынер, умее напраўляць і аднаўляць сельскагаспадарчыя машыны. А вось некалькі прыкладаў. Непрыгодную да працы, прызнаную на злом снапавязалку Мікола Аўласюк купіў і так яе адрамантаваў, што яна працуе ўжо некалькі гадоў, як новая. Пасля ён задумаў зрабіць трактар. Назбіраў многа частак ад розных машын. Некаторыя часткі дакупіў і на працягу адной зімы зрабіў трактар. Машына гэта мела непрыгожы выгляд і працавала не найлепш. І Мікола Аўласюк пастанавіў зрабіць новы, лепшы трактар. І зрабіў. Выглядзіць ён прыгожа і каб не двухасабовае сядло, дык не кожны пазнаў бы што гэты трактар самаробны.

Мікола Аўласюк на сваім трактары.

Гэты самародны інжынер злучыў паміж сабою два звычайныя жалезныя плугі, падчапіў іх да трактара і так араў. Нядаўна ён купіў плугі, прызначаныя для трактара.

Цяпер Мікола Аўласюк рыхтуе падноснік да гэтых плугоў. Зробіць таксама падноснік да сучаснай параконнай спружыноўкі. Наступнае тэхнічнае заданне ўдасканаленне бульбакапалкі. Капалка не будзе раскідаць бульбы, а роўненька сыпаць яе ў адзін радок.

Пакуль не было трактара ў Міколы Аўласюка, ён трымаў двух коней. Зараз мае аднаго і той амаль зусім не выкарыстаны.

Чалавек гэты спецыяліст да ўсяго. Купіў ён стары, амаль непрыгодны да язды матацыкл і так яго адрамантаваў, што ездзіць, быццам новы. Зрабіў ён таксама машыну для пляцення драцяной сеткі. І гаспадар з яго добры. Адным словам, чалавек з разумнай галавою і залатымі рукамі.

М. Хмялеўскі

ДАРОГА СЛАВЫ

ІМЯ КАЛІНОЎСКАГА

Варта коратка расказаць аб геройстве партызанскага атрада імя Каліноўскага, які дзейнічаў у Беластоцкім павеце. Яго арганізатарам і камандзірам быў Аляксей Карпюк са Страшава. Карпюк як партызанскі сувязны летам 1943 года быў вывезены ў канцэнтрацыйны лагер у Штутгофе, адкуль уцёк, рызыкуючы жыццём. Дабраўся на Беласточчыну і тут найшоў у партызаны. Вясной 1944 года Карпюк разам з Дзмітрам Карповічам з Грыбаўцоў у Беластоцкім павеце арганізаваў з мясцовага насельніцтва і савецкіх байцоў партызанскі атрад, надаючы яму імя легендарнага героя Беларусі Кастуся Каліноўскага. Карпюк стаў камандзірам, а Карповіч — начальнікам штаба атрада. Атрад пачаў дзейнічаць у маі 1944 года. За тры месяцы сваёй дзейнасці (май — ліпень 1944 г.) атрад імя Каліноўскага правёў шмат удалых дыверсій супроць гітлераўцаў. Гавораць аб гэтым сухія словы дзённіка дыверсій гэтага атрада. Вось некалькі ўрыўкаў:

Аляксей Карпюк са Страшава — гераічны камандзір і арганізатар партызанскага атрада імя Каліноўскага. Цяпер жыве ў Гродна.

18 мая 1944 года а гадзіне 23-ай паміж станцыямі Крынкі Беластоцкія і Габяты быў спушчаны пад адкос эшалон, які ішоў на фронт. Знішчана 14 вагонаў і 250 метраў чыгункі. Рух на чыгунцы быў стрыманы на 6 гадзін. Дыверсію выканалі Аляксей Карпюк і Люба Трахімчук (Яроцкая).

Ноччу 17 чэрвеня 1944 года група партызан пад кіраўніцтвам камісара атрада Кастуся Карповіча знішчыла на трохкіламетровым адрэзку шашы Беласток — Ваўкавыск тэлефонную лінію.

*

26 чэрвеня 1944 года група партызан пад кіраўніцтвам Аляксандра Кардаша ўзарвала дыспетчарскую на станцыі Валілы. Рух на чыгунцы быў стрыманы на 5 гадзін.

*

27 чэрвеня 1944 года 14 партызан пад кіраўніцтвам Аляксея Карпюка правялі дыверсію на станцыі Саколе. Знішчана было ўсё абсталяванне станцыі, чыгуначная стрэлка і ўзарваны састаў з раненымі немцамі. Згарэлі 4 вагоны і 58 немцаў было забіта.

*

11 ліпеня 1944 года а гадзіне 12-ай шэсць партызан пад кіраўніцтвам начальніка штаба Дзмітра Карповіча заатакавалі на тракце Галынка — Валілы нямецкі абоз адступаючы з фронту. У выніку бою абоз быў разагнаны. У той жа дзень тая ж група партызан а гадзіне 15-ай зрабіла на тракце Галынка — Валілы засаду, у якую трапіла калона немцаў, адступаючых з фронту. У час бою 50 немцаў было забіта, шмат паранена, калона была разагнана.

*

24 чэрвеня 1944 года а гадзіне 13-ай паміж станцыямі Страшава і Крынкі Беластоцкія быў узарваны экспрэс, ідучы з усходу. Састаў быў перапоўнены адступаючымі войскамі. Шмат немцаў было забіта і ранена. На 20 гадзін быў стрыманы рух на чыгунцы.

Дзмітрый Карповіч з Грыбаўцоў — начальнік штаба атрада імя Каліноўскага. Цяпер — старшыня Ваяводскай камісіі прафсаюзаў у Беластоку.

12 ліпеня 1944 года партызанскі атрад пад кіраўніцтвам Аляксея Карпюка заатакаваў на Пілатоўскім тракце калону немцаў з 200 чалавек, якія гналі 500 чалавек у няволю. У выніку сутычкі немцы былі разагнаны, а людзі вызвалены.

*

14 ліпеня 1944 года а гадзіне 16-ай атрад пад кіраўніцтвам Аляксея Карпюка зрабіў засаду на адступаючых немцаў ля вёскі Каралёвы Мост. Былі забіты два афіцэры і адзін ранены. Абоз быў разагнаны, прычым было вызвалена шмат людзей, якіх немцы гналі ў Германію.

*

20 ліпеня 1944 года а гадзіне 11-ай на месца стаянкі атрада наткнуўся I батальён 367 палка нямецкай пяхоты ў складзе 250 чалавек. Партызанскі атрад пры дапамозе атрада «Звязда» заатакаваў немцаў. У час бою быў узяты ў палон камандзір батальёна і шмат іншых немцаў. Былі здабыты важныя вайсковыя дакументы і шмат зброі. Увесь батальён быў разбіты.

Аляксандр Храноўскі з Дзернякова — партызан атрада імя Каліноўскага. Загінуў 14 ліпеня 1944 г. пад Каралёвым Мостам.

Так па-геройску ваяваў атрад імя Каліноўскага такія меў вынікі. Слаўная гэта старонка барацьбы беларускіх патрыётаў за свабоду Беластоцкай зямлі.

Так у агульных рысах выглядае гісторыя і дзейнасць савецкага партызанскага руху на Беласточчыне, у радах якога змагаліся беларусы.

Нялёгкай была барацьба з жорсткім і хітрым ворагам. Патрабавала вялікай ахвярнасці, аддачасці, нямала пралітай крыві. Цяжкі быў шлях да перамогі. Але беластоцкія патрыёты выбралі гэты адзіны правільны і найкарацейшы шлях.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

Партызаны брыгады Мартынава мініруюць чыгунку.

ТРАГЕДЫЯ ЭСКІМОСКІ

Суд для паўночна - заходніх земляў Аляскі сабраўся ў сталовай горнапрамысловай кампаніі «North Nickel Mine».

— Абвінавачаная Кікік з-над возера Норт, турэмны нумар Э—472 будзе адказваць за забойства свайго брата Утэк і за смерць свайго дзіцяці.

Суд пачынае допыт абвінавачанай.

*

Над палярнай пустыняй усю ноч выла завіруха. Замерла жыццё над возерам Норт. Толькі на заходнім узбярэжжы возера ў двух снегавых іглу (хаткі эскімосаў — с.я.) жылі людзі. Дзве сям'і туземцаў засталіся ў самай сярэдзіне ледзяной пустыні, адрэзаныя ад свету. Апынуліся яны тут не па сваёй волі, па волі белых людзей, якія прызначылі гэтыя землі на пасяленне эскімосаў. Восем другіх сямей, прадчуваючы бяду, перакачавала ў напрамку факторыі Педлі. Хело і Утэк засталіся са сваімі сем'ямі на гэтай абяцанай зямлі, у якую завялі іх белыя. Цяпер маглі толькі спрабаваць уцячы следам тых сем'яў або стаць тварам у твар са смерцю, галоднай смерцю.

Утэк ужо зразумеў безнадзейнасць сітуацыі, на ратунак запозна. Занадта доўга прасядзелі тут. Аленебую скуру і скураную адзёжу — усё з'елі. Без скур і адзежы не ўцячэш. Аднак Хело яшчэ меў надзею. З кап'ём у руцэ прарваўся праз снегавую завіруху да возера, каб апошнім намаганнем прабіць праломку ў лёдзе. Удалося злавіць рыбу. Прынёс яе ў іглу і падзяліў паміж жонкаю Кікік і дзяцьмі. Аднак голад не быў заспакоены.

— Калі заціхне ўраган, — сказаў Хело, — забяру сям'ю і пяройдзем у іншае месца...

Утэк не пратэставаў, хаця ведаў, што словы Хело абазначаюць смерць. Калі Хело ізноў рушыў над возера — Утэк устаў, усміхнуўся да Кікік, сваёй роднай сястры, і сказаў:

— Вазьму стрэльбу і ўпалюю курапатку.

Рэшткамі сіл паваlокся следам за Хело. Прыпыніўся за яго плячыма. Калі надыходзіць страшная часіна, нельга ратавацца самому. Утэк верыў, што ўсе жывыя над возерам Норт павінны загінуць разам.

Падкінуў стрэльбу і выстраліў...

Потым сястра ўбачыла, як ён бяздумна чысціць стрэльбу. Здзівіў яе незвычайны яго твар. Паспела выхапіць у яго стрэльбу ў той момант, калі ён націснуў на цынгель.

Ляпей адпачыўшая і ашалелая са страху за лёс сваіх дзяцей жанчына перамагла мужчыну. Аслаблены Утэк упаў, жанчына навалілася на ягс, уціскаючы штораз глыбей у снег. Кікік клікнула старэйшую дачку і сказала ёй, каб прывяла Хело.

Дзяўчынка вярнулася з крыкам:

— Тата мёртвы!

Тое, што рабілася цяпер, падобнае на кашмарны сон. Душачы за горла роднага брата, забойцу яе мужа, Кікік пачала з ім ціхую размову. Ані ў словах, ані ў вачах Утэка не было злосці і нянавісці. Утэк не бачыў іншага выйсця, чым супольная смерць. Кікік не магла з тым згадзіцца. Ведала, што павінна ратаваць дзяцей і першай перашкодай у гэтым быў Утэк...

Дзевятага лютага, на досвітку, завіруха ўціхла і паяснела неба. Мароз паменшаў да сарака трох градусаў. Кікік пабудзіла дзяцей, дала ім па місачцы гарачай вады, у якой плывалі рэшткі размочанай скуры. Пакінулі страшнае возера Норт. Пастромкі саней, у якіх ляжалі закручаныя ў футра Неча і Энекета, урэзваліся ў плечы жанчыны. Найменшае дзіця, паўтарагадовы Неч адбываў падарожжа прывязаны да яе плячэй. Керлек і Еўлук дзельна ішлі ззаду...

Праз тыдзень надышла трагічная хвіля. Кікік не мела ўжо сіл, каб пабудаваць нанач нават снегавое сховішча. Выкапала ў снезе неглыбокую ямку, дзе ўсе шасцёра правялі ноч. Быў жудасны мароз. Раніцаю не ведала, што пачаць? Разумела, што з усімі не выратуецца, а без яе загінуць усе дзеці. Разбудзіла Керлека і Еўлук, прыспасобіла да дарогі найменшае дзіцё. Дзве большыя дзяўчынкі спалі ў снезе накрытыя аленевай скурай. Так і засталіся яны. Кікік кінула некалькі галінак і засыпала іх снегам. У дарогу рушылі ўтраіх.

У той самы дзень лётчык заўважыў з самалёта тры цёмныя фігуркі, якія ішлі праз пустыню. Гэта была Кікік з дзяцьмі. Яны былі выратаваны. Паліцыянты пыталіся ў яе, дзе яшчэ дзве дзяўчынкі?

Маці перапалохалася і салгала, што яны памерлі ў дарозе. Думала, што яны ўжо і так напэўна пазамярзалі. Толькі назаўтра, праз 24 гадзіны, знойдзена снегавы пагорак, у якім Кікік пакінула сваіх дачок. Энекета яшчэ давала знакі жыцця.

Суд закончыўся. Шэсць гарнякоў кампаніі, што ўваходзілі ў склад суда, звольнілі Кікік ад віны і кары. Старшыня суда ўстаў і ўрачыста сказаў:

— Эскімоска Кікік з-над возера Норт звольнена ад кары, хаця суд сцвердзіў яе злачынны ўчынак... Кікік, ты свабодная і невінаватая за тое, што здарылася... Разумееш? Кікік?

Але жанчына маўчала. Яе вочы, глядзелі ў акно, за якім рассцілалася снегавая пустыня...

(а-ся)

ШТО ДЗЕ ЯК

Бразілія — Гуляр

Аб былым прэзідэнце Бразіліі Гуляру гаварылася многа яшчэ ў час, калі ён знаходзіўся на прэзідэнцкім крэсле. Гэта багатая палітычная індывідуальнасць. Будучы сам вялікім зямельным уласнікам, аб'явіў неабходнасць сельскагаспадарчай рэформы. Пры тым вёў палітыку добрых суадносін з лагерам сацыялізма. Бразільскай беднаце ўсё гэта было па сэрцу. Але не сцярпелі свае багачы і загранічныя капіталісты (нацыяналізацыя, нават частковая ім не ў смак).

Вайсковым пераваротам генералы захапілі ўладу, калі прэзідэнт знаходзіўся ў падарожжы па краінах Афрыкі. У выніку гэтага Гуляр аказаўся на эміграцыі.

На здымку: Гуляр (у сярэдзіне) на заімправізаванай прэс - канферэнцыі ва Уругваі.

Новыя фільмы

Калі прыходзіць кот

Чэхаславацкі фільм, узнагароджаны спецыяльнай узнагародай журы фестывалю ў Кане за 1963 год. Дзіўны фільм. І розна падабаецца. Адно бясспрэчна — фільм амбітны, а як такі не можа быць пустой забавай і не можа падабацца бяздумным.

Кароткі змест. Стары марак расказвае дзецям аб колішнім спатканні (было яно ці не) з цудоўнай Дыянай і не шэрым катом у цёмных акулярах. Катом незвычайным, бо хопіць зняць яму акуляры, каб ён глянуў на людзей, і кожны прымае колер свайго характару: злодзей — шэры, падлізнік — фіялетавы, здраднік — жоўты, чалавек добры і кахаючы — чырвоны.

І вось кот з цудоўнай Дыянай прыязджае ў мястэчка. Глядзіць на людзей і, зразумела, іх скрытыя характары выходзяць наверх. Ката ненавідзяць — навошта здраджае іх. Адны дзеці кахаюць Мручка і ратуюць яго ад смерці.

Фільм напэўна варт узнагароды і варт, каб паглядзець яго і... задумацца.

(вл)

У ДАЛІНЕ ЗЕРАЎШАНА

Раку Зераўшан (СССР) перагарадзіла гара. Проста абвалілася ў яе і воды ракі выступілі з берагоў, пагражаючы паводкай. На ратунак паспяшылі людзі і машыны. Трэба было пракапаць канал, па якім рака паплыла новым рэчышчам.

На здымку: велізарнае возера спененых вод ракі Зераўшан пасля абвалу гары.

БАРОН ГОЛЬДРЫНГ пасля вайны

Раніцой фон Гольдрынг быў арыштаваны. І ўжо вечарам адбыўся суд.

Дзве сведкі — сам «пацярпеўшы» і гаспадар кафэ — у адзін голас сцвярджалі: так, падсудны меў намер авалодаць зброяй салдата і яму нават пашанцавала гэта зрабіць і толькі храбрасць пацярпеўшага, які з голымі рукамі кінуўся на ўзброенага злачынцу, не дала магчымсьці падсуднаму здзейсніць задуманае. Тлумачэнні Гольдрынга на суд ніякага ўражання не зрабілі. Да таго ж, знайшоўся і бясспрэчны доказ яго віны: нейкім чынам у распараджэнні суда апынулася фота, нібыта прысланае невядомым фотааматарам, што быў сведкай прыгоды і прадбачліва зафіксаваў яе на плёнцы.

Генрых мусіў прызнаць: так, чалавек з пісталетам у руцэ — гэта ён, фон Гольдрынг, а ззаду — салдат, якому гэты пісталет належаў.

Пратэсты Генрыха супраць гэтага яўна падтасаванага фота таксама ні да чаго не прывялі. Іх нават не захацелі выслухаць.

Прысуд быў кароткі:

«Ваеннапалоннага Генрыха фон Гольдрынга, былога гаўптмана нямецкай арміі, за спробу авалодаць зброяй салдата акупацыйнай арміі — расстраляць».

Вось чаму, калі шчоўкнуў замок камеры, Генрыху гэты пошчак здаўся выстралам з пісталета.

20

Не, нельга паддавацца страху! Авалодаць сваёй воляй і розумам, спрабаваць знайсці паратунак... Уцёк? Непераможнае жаданне апынуцца на волі авалодала Генрыхам з такой сілай, што ён на момант нават адчуў пах вербалозу на пакатым левым беразе Дняпра, дзе ён яшчэ так нядаўна вудзіў рыбу.

Зрабіўшы некалькі крокаў у маленькай камеры, Генрых сеў на адзіны, моцна прывінчаны да падлогі ложак. Як-ніяк, а трэба берагчы сілы. А таму — ніводнай думкі, якая расслабляла б волю! Лепш прааналізаваць тыя падзеі, што прывялі яго ў гэтую камеру.

Адбыўся суд, уласна, не суд, а яго інсцэніроўка. З якой мэтай яе арганізавалі? Вынік адзін — сціплая асоба фон Гольдрынга некаму была патрэбна.... А, магчыма, наадварот: кагосьці дужа зацікавіла? Прыгадаўся чалавек у акулярах, што вельмі ўжо клапаціўся пра яго лёс, а затым айцец Фоцій... Але ж прапанову Фоція ён не адкінуў, а толькі папрасіў час на роздум. Што ж да цывільнага, то ён тады Генрыху нічога канкрэтнага не прапанаваў. Толькі намацаў грунт. Гэтак сама, як Кроне... Кроне? А адкуль ён узяўся там, у кафэ? Чаму салдат свабодна яго прапусціў? Праўда, нават у цывільнай вопратцы Кроне меў выгляд афіцэра, а на салдат гэта робіць уражанне. Хаця той лабатрас быў настолькі п'яны... П'яны сапраўды ці рабіў выгляд п'янага? Гм... Падобна на тое, што, уручаючы яму пропуск у горад, камендатура лагера свядома накіравала свайго падапечнага ў пастку... Але, зноў-такі, з якой мэтай?..

Пад ранак дзверы камеры са скрыпам адчыніліся.

Парог пераступіў поп.

«Айцец Фоцій зноў?» — прамільгнула думка, але Генрых яе адразу адкінуў. Хоць у камеры цьмяна гарэў дзесьці пад столлю чырванаваты кулачок лямпачкі, досыць было беглага позірку, каб пераканацца: прыйшоўшы меў з Фоціем адно агульнае — з яго плячэй таксама спадала доўгая цёмная раса.

Наведвальнік быў высокі, нават надта высокі ростам, а калі ён адышоў ад дзвярэй, стала бачна і вялікая барада.

21

«Праваслаўны поп! — думкі ў галаве Генрыха прабягалі імгненна, але выразна. — Адкуль жа ён даведаўся, што я аб'явіўся праваслаўным? Пра гэта ж на судзе нават і размовы не было». І раптам прыгадалася, як у час першага знаёмства маршчыністы, моцна высушаны твар айца Фоція перакрывіўся грымасаю, калі Генрых сказаў, што належыць да артадаксальнай, гэта значыць, праваслаўнай веры...

— Што скажаце, пан отча? — запытаў Генрых такім тонам, быццам размова адбывалася ў гасціннай ці на прыёме ў службовым кабінеце, а не ў камеры смертніка.

Запытанне моўчкі павісла ў паветры. Не звярнуўшы на яго ўвагі, поп заклаў рукі за спіну і шырокімі крокамі пачаў мераць камеру з кутка ў куток, нібы ён быў тут адзін. Але вось ён спыніўся і стаў насупраць Генрыха. Гэтак жа сама моўчкі сунуў рукі ў кішэні, наўмысна доўга пакорпаўся там і, нарэшце, выцягнуў нейкую невялікую згорнутую паперу. Разгарнуць не спяшаўся. Нават у паўцемры быў бачны набраны высокім гатычным шрыфтам загаловак газеты - лістоўкі, якую вось ужо на працягу двух тыдняў бачылі ў лагеры для палонных салдат і афіцэраў.

— Прачытайце вось гэта! — працягнуў ён газету. Голас яго быў моцны, густы, нібы ён чуўся з парожняга падвала.

— Вы забываеце, пан отча, што ў мяне людскія, а не кашачыя вочы. У гэтых прыцемках я нічога прачытаць не змагу.

Неспадзявана бліснуў у кішэні ліхтарык, скіраваны на абведзеную чырвоным алоўкам заметку на першай старонцы.

Яшчэ калі поп толькі пераступіў парог камеры, Генрых адчуў тое ўнутранае напружанне, з якім ён заўжды сустракаў небяспеку. Але тое, што ён прачытаў у газеце было настолькі неспадзяваным, што ён здрыгануўся.

«Сёння, у пяць гадзін раніцы, — паведамлялася ў інфармацыі, — прыведзен у выкананне прыгавор,

22

ТРЫБУНА чытачоў

НЕ ДАЮЦЬ ДАЗВОЛУ

У сакавіку ў нашай вёсцы быў арганізаваны тыднёвы курс язды на веласіпедзе. Усе вывучалі дарожныя знакі і правілы язды па дарогах. На курсе было 34 слухачы. Урокі вёў настаўнік Аляксандр Закройшчык. 3 красавіка працаўнікі дарожнага аддзела прэзідыума ПРН у Гайнаўцы правялі экзамен, які ўсе добра здалі. Пасля экзамена адбылася гучная вечарына.

З таго часу мінула ўжо два месяцы. Але да сёння нам не прыслалі пасведчанняў — дазволу язды на веласіпедзе. А без гэтага дазволу нельга нідзе выехаць, таму што міліцыя лепіць мандаты. Як бачым, з-за несалідднасці працаўнікоў дарожнага аддзела многа клопатаў мае наша моладзь.

Марыся Касцючук
вёска Кленікі

Ашчадным — матацыклы

Дваццатага мая г.г. у Цэнтральнай сядзібе ПКО ў Варшаве адбылося чарговае лясаванне матацыклаў, якія прызначаны на прэміі для ўласнікаў матацыклавых ашчадных кніжак. З ліку 65 разлясаваных матацыклаў 3 прызналі грамадзянам Беластоцкага ваяводства. Падобныя лясаванні ПКО праводзіць кожны месяц. Па дарогах Беласточчыны ездзяць зараз 136 матацыклаў, атрыманых уласнікамі спецыяльных кніжак ПКО за ашчаднасць і цярплівасць. (мф)

Меліярацыя

Сенажаці Ляшукоў і Міхноўкі вясною і восенню заўсёды былі заліты вадою. У час сенакосу сяляне выносілі сена на грудкі і там яго сушылі. І вось на пачатку красавіка сяляне прывязлі землекапалку і прыступілі да меліярацыі. Зараз працуе каля 70 чалавек пры капанні равоў. Пройдзе год і нашыя сенажаці будуць і асушаныя і ўраджайныя.

Яўген Рэнт
вёска Міхноўка

Крама і кавярня

Крама ў нашай вёсцы зараз у новым памяшканні. Займае яна палавіну сялянскай хаты. У другой палавіне будзе кавярня. Зараз ідуць падрыхтовачныя працы. Кавярня — гэта зусім новае на вёсцы. І гэтага новага ўсе з зацікаўленнем чакаюць.

Мікола Лаўрашук

Наша краўчыха

У Навінах ёсць шмат краўчых. Найлепшай з іх з'яўляецца Анна Карнецкая. Яна і добра шые і танна бярэ за работу. Таму заўсёды ў яе многа кліентаў. У вёсцы нашай усе жыхары з пашанай і ўдзячнасцю адносяцца да Анны Карнецкай.

Ваня Ялінік

Харавы калектыў

У Дні асветы кніжкі і друку Дом культуры ў Орлі арганізаваў харавы калектыў з 20 асоб, якім кіруе Міраслаў Кадзевіч. Харавы калектыў інтэнсіўна рыхтуецца да выступленняў у другой палавіне ліпеня, на адзначэнне XX гадавіны Народнай Польшчы. Апекуном арганізаванага хору з'яўляецца Арлянскі ГС на чале з Прэзэсам Анатолем Адзевічам.

Назіральнік
Орля

ЦІ ВЫ ўжо падпісаліся на „НІВУ"?

ЗАБЫЛІСЯ

У нашу вёску кожны год прыязджала кінаперасоўка. Заўсёды многа было гледачоў. А калі дэманстраваліся савецкія фільмы, дык зала была перапоўнена.

Не прыязджала кіно зімою. І гэта зразумела. Завеяная снегам дарога не дазваляла на гэта. Але з кожнай вясною зноў людзі захапляліся фільмамі. Сёлета кінаперасоўка не прыязджае да нас. Відавочна, забыліся, што існуе вёска Коматаўцы, якая вельмі чакае гэтых культурных мерапрыемстваў. Вось таму гэтым шляхам прыпамінаем і чакаем на вас, паважаныя працаўнікі кіно.

Чытачы «Нівы»
з Коматаўцаў

Сардэчныя тайны

Дарагое **Сэрцайка!**

Хачу напісаць некалькі слоў пра сябе і прасіць парады.

Маю 18 год. Жыву ў вёсцы С. Пакахала я хлапца, які нядаўна прыехаў у суседнюю вёску. Ён працуе ляснічым. Вельмі спадабаўся ён і маёй маме. Спачатку ён прапанаваў мне шлюб, але, што дзіўна, на забаве, як я заўважыла, ён часта не звяртае на мяне ўвагі, гуляе і адводзіць іншых дзяўчат. А потым зноў прыходзіць да мяне і прапануе жаніцца.

Дарагое «Сэрцайка», парай, што рабіць: выходзіць за яго замуж ці пакінуць. Баюся, што ён трохі адукаваны, а я маю толькі 7 класаў. Але шчыра яго кахаю і цяжка мне яго забыць.

Чакаю хуткага адказу
Лена з Гайнаўскага пав.

Дарагая **Лена!**

Па-першае хачу табе сказаць, што я не вельмі за тым, каб у 18 год выходзіць замуж. Гэта зарана. Шкода прыгожых дзявочых кароткіх год, а таксама і выбраць сабе добрага мужа ў такіх гадах цяжка. Найчасцей такія маладыя памыляюцца. Што датычыць парады, адказваю ахвотна. Мне здаецца, што нічога дрэннага ў тым, што твой хлапец на забаве не танцуе з табой, а з другімі. Мабыць, (толькі ты не абражайся), ты не вельмі добра танцуеш, а твой хлапец — добра. Вось таму можа прасіць да танца іншых дзяўчат. Але не падабаецца мне, што ён адводзіць дадому іншых дзяўчат. Так быць не павінна. Ён можа з іншымі танцаваць, але павінен памятаць, што дадому ісці можа толькі з табою, а і на зале памятаць, што ты пры ім, і апекавацца табою. Тое, што ён прапануе жаніцца, выглядае зусім паважна. І толькі на падставе гэтага я думаю, што ён таму гуляе з другімі дзяўчатамі, што ты не ўмееш добра танцаваць. Бо нашто бы тады ён прапанаваў табе жаніцьбу. Мне на падставе твайго лісту цяжка сказаць напэўна, ты сама павінна вычуць яго адносіны да цябе і да іншых. Ты павінна дабіцца ад яго сама, каб прызнаўся, чаму ён так паступае, з якой прычыны. Я толькі табе падказала, што гэта можа быць ад таго, што ты дрэнна танцуеш. Але калі ты добра ўмееш танцаваць, тады ўжо мне яго паступкі не падабаюцца. Можа танцаваць з іншымі, але ў меру. А тое, што ты скончыла толькі 7 класаў, гэта не бяда. Ты можаш карэспандэнцыйна скончыць 11 класаў, абы толькі хацела вучыцца.

Жадаю ўсяго добрага
СЭРЦАЙКА

«Хачу цябе запытаць, ці праўда, што не дадуць шлюбу, калі хлапец не мае 21 года? Пазнаёмілася з Лешкам, які яшчэ не быў у войску. Я таксама вельмі маладая. Ён запрапанаваў мне жаніцца, але я не ведаю, ці запішуць у 18 год. Калі не, Лешак просіць, каб на яго чакала, пака прыдзе з войска. Парай як найхутчэй», — піша да нас Міра з мястэчка.

У гэтым годзе яшчэ дадуць шлюб, калі хлапец мае 18 год. Пастанова аб тым, што хлапец мусіць мець 21 год, а дзяўчына 18, увойдзе ў жыццё ў студзені 1965 года. Але Лешак мае рацыю, каб ты чакала, пакуль скончыць вайсковую службу. Таму раю з усяго сэрца чакаць на Лешка, але не браць шлюбу перад войскам.

Сэрцайка

КІНО

Праграма на 9—14.VI.1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Drugi tor" (NRD), 9—11. „Szesnasta wiosna" (radz.), 12—14.

Кляшчэлі
„Biedna ulica" (bułg.), 9—11. „Przemytnik z Piemontu" (franc.), 12—14.

Дубіны
„Ballada huzarska" (radz.), 13—14.

Нараўка
„Zbrodniarz i panna" (polski), 10—14.

Чаромуха
„Następcy tronów" (włoski), 9—11. „Spieniony nurt" (rumuński), 12—14.

Чыжы
„Krążownik szos" (franc.), 10—14.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Jak być kochaną" (polski), 10—14.

Бранск
„Samotność długodystansowca" (angl.), 9—11. „Druga młodość cioci" (węgierski), 12—14.

Орля
„Wąż morski z Loch Ness" (angl.), 10—14.

Райск
„Weekendy" (polski) 10—14

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова
„Jedyna szansa" (radz.), 9—11. „Dwa żebra Adama" (polski), 12—14.

Супрасль
„Krzesiwo" (NRD), 9—11. „Zdobywcy nieba" (radz.), 12—14.

Чорна Беластоцкая
„Śniegi w żałobie" (USA), 9—10. „Biały obłok" (czeski), 11—12. „Wiano" (polski), 13—14.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Diabelska przepaść" (czeski), 9—11. „Śmierć nazywa się Engelchen" (czeski), 12—14.

Мілейчыцы
„Znów ku gwiazdom" (radz.), 9—11. „Przemytnik z Piemontu" (franc.), 12—14.

Нурэц
„Gwiaździsty bilet" (radz.), 9—11. „Dwa żebra Adama (polski), 12—14.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Komiczny świat Harolda Lloyda" (USA), 9—11. „Ludzie i bestie" I s. (radz.), 12—14.

Сухаволя
„Jutro na orbitę" (radz.), 9—11. „Sąd" (radz.), 12—14.

Шудзялава
„Strachy zamku Spessart" (NRF), 10—14.

Янаў
„Wyprawa w Tatry Słowackie" (czeski), 9—11. „Nieletni świadek" (angl.), 12—14.

Сідра
„Zwycięstwo nad Wołgą" (radz.), 9—11. „Gdzie jest generał" (polski), 12—14.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Opowieść o prawdziwym człowieku" (radz.), 13—14.

Новы Двор
„Sprawa Niny B" (franc.), 13—14.

Ружаны Сток
„Jazz, jazz, jazz" (angl.), 9—10. „Gorączka w El Pao" (franc.), 11—12. „Lata bez marzeń" (węgierski), 13—14.

У днях 9—14 у мясцовасцях Нараў і Гарадок фільмы высвятляцца не будуць.

які вынесены быламу гаўптману нямецкай арміі Генрыху фон Гольдрынгу, — расстрэл за ўзброены напад на салдата акупацыйнай арміі. Мусім аддаць належнае нябожчыку: перад смерцю ён паводзіў сябе прыстойна, як і належыць афіцэру. Сказаць якоенебудзь перадсмяротнае жаданне Гольдрынг адмовіўся, толькі папрасіў цыгарэту ў доктара, які прысутнічаў у час расстрэлу».

— А зараз якая гадзіна? — запытаў Генрых і адчуў, як кроў хлынула да твару. Нават голасу свайго не пазнаў — ён гучаў хрыпла і глуха.

Асвяціўшы праменнямі ліхтарыка цыферблат наручнага гадзінніка, поп сказаў:

— Без дванаццаці чатыры.

— Выходзіць, па-мойму, пэўна — у нашым з вамі распараджэнні гадзіна і дванаццаць хвілін. Пагадзіцеся, пан отча, што для смертніка цэлая гадзіна і ў дадатак дванаццаць хвілін — тая ж вечнасць. Ці не так?

— Не будзем траціць час на марныя спрэчкі, сын мой! У нас надта мала часу, каб марнаваць яго на дыскусіі. Выкарыстаем лепш на тое, каб дастойна падрыхтавацца да пераходу ў іншы свет...

— Вы хочаце, каб я спавядаўся?

— Так.

— Мушу вас расчараваць, пан отча. Калі б я нават згадзіўся спавядацца, то найбольшым грэхам сваім, у якім я зараз нават ахвотна каюся, я меў бы на ўвазе тыя, што не задушыў уласнымі рукамі тую агідную жабу, якая носіць імя айца Фоція. Так, гэта, мой грэх і я ў ім каюся.

— О, калі б ты, сыне мой, ведаў, які гэта страшны чалавек! — вырвалася ў папа.

— Вось бачыце, і вы са мной згодны?

— Не, я не кажу, што яго трэба пазбавіць жыцця. Але ты зразумеў сутнасць душы таго чалавека... Гэта ж ён выцяг мяне з лагера палонных савецкіх салдат

23

і прымусіў адзець гэтую расу, каб я выконваў па яго ўказках чорную брудную работу сярод насельніцтва Палтавіі! Гэта ён вінаваты ў тым, што я вымушаны быў уцячы з родных месц, кінуць сям'ю невядома як, каб эміграваць у чужыя краі, пакутаваць тут... У, гадзіна!

— А я думаў, што вы яго сябар!

— Сябар? О, не! Ён яшчэ адкажа мне за ўсё... І да цябе ён прыслаў мяне, каб я пасяліў у цябе хоць якую надзею. Фоцій вельмі баіцца, што не атрымаецца задуманага спектакля...

— Спектакля? Якога?

— З тваім расстрэлам.

— Нічога не разумею...

— Мала хто з афіцэраў згаджаецца на прапанову Фоція ехаць у заходнія вобласці Украіны. Вайна ўсім абрыдла, і ўсе жадаюць і думаюць пра мір і адпачынак. Фоцію і ўзбрыло на думку расстраляць хоць каго з тых, хто вагаецца.

— Для чаго?

— Каб уплываць на іншых.

Генрых толькі свіснуў. Астатнія словы папа пераканалі яго, што найменшай надзеі на якійсьці паратунак няма...

— Яны ўсе будуць прысутнічаць у час расстрэлу...

— Прабачце, прабачце, пан отча! Але ў газеце напісана, што я прыняў смерць дастойна, як і належыць афіцэру?

— Гэтую заметку Фоцій прадыктаваў журналістам сам. Для чаго — не ведаю.

— Ну што ж, дзякую, пан отча, і за гэта...

— Слухайце, Генрых, ці як вас там. Паверце мне: я

24

не хацеў бы, каб ён адбыўся зараз.

— Я таксама таго не хацеў бы, але...

— Вось бачыце! — голас папа прагучаў урачыста. У руках ён трымаў ампулку. — Досыць яе калупнуць — і вы засынаеце, ціха і без болю.

— Каб ніколі не прачнуцца?

— Так!

— Генрых узяў ампулку і адчуў на ёй цяпло пальцаў, якія яе толькі што трымалі.

«Няўжо ў мяне такія халодныя рукі? — мільганула думка.

...Генрых стаяў каля акна і не зводзіў вачэй з маленькай ампулы. У шэрым золку світання яна цьмяна паблісквае, але Генрыху здаецца, што гэта ў ёй схавана скупое святло дня, што нараджаецца. Яго апошняга дня... Трэба пазбыцца гіпнозу гэтага маленькага прадмета, інакш ён утраціць уладу над сабой. Лепш глядзець у акно... Ён адводзіць погляд ад ампулы і глядзіць на дзверы турмы. Насупраць камеры каля глухой цаглянай сцяны перагаворваліся людзі ў вайсковай форме і цывільнай вопратцы. Яны стаяць двума радамі.

— А пасярэдзіне паставяць мяне! — уголас кажа Генрых.

Міжволі ён глядзіць на гадзіннік. Без чвэрці пяць.

І раптам, не вагаючыся, не раздумваючы, глытае ампулу.

«А можа не трэба было?»

Нейкую хвіліну ён стаіць, напружыўшы кожны мускул свайго цела, і раптам пачынае адчуваць, як мускулы паволі слабеюць і мякчэюць. Павекі няўмольна наліваюцца свінцом... Генрых робіць крок убок і падае на ложак.

(Працяг за тыдзень)

25

НАДУМАЛАСЯ

Ад'язджаючы на цэлы тыдзень на работу ў горад, тата сказаў трохгадовай Ірынцы:

— Ты павінна быць добрай дзяўчынкай, не капрызіць, не сваволіць. Усё, што ты будзеш рабіць, я ўбачу па тэлевізару.

Ірынка паабяцала быць добрай і слухацца мамы.

Неяк перад навальніцай, калі на вёску, дзе Ірынка гасцявала ў бабкі цэлае лета, насунулася чорная хмара, а неба пачалі паласаваць маланкі, Ірынка сказала маме:

— Цяпер я цябе не буду слухацца, вось...

— Гэта чаму ж? — здзівілася мама. — А што ты абяцала тату? Ён жа ўсё бачыць па тэлевізару.

— А вось і не, — Ірынка аж заскакала ад нейкай сваёй думкі. — Тата нічагусенькі не бачыць. Ты ж сама казала яму, каб ён не ўключаў тэлевізара ў навальніцу.

Алесь Рыбак

У нас больш цяжкае жыццё, чым у нашых продкаў — мы павінны забяспечваць сабе значна большай колькасцю рэчаў, якія аблягчаюць жыццё.

ПЕРАКАНАЎ

Размаўляюць два сябры. Відаць, выпівалі, бо на стале пустая бутэлька.

ПЕРШЫ. А ўсё ж у горадзе лепш жыць, як на вёсцы.

ДРУГІ. Чаму? Хіба ў вёсцы кіно няма?

ПЕРШЫ. Не, кіно там ёсць. У нашай вёсцы клуб вунь які. Усё там ёсць: і кіно, і танцы.

ДРУГІ. Тады, што, тэатра няма?

ПЕРШЫ. І тэатр часта прыязджае. Ды і свая самадзейнасць ёсць, да таго ж, здорава іграюць, не горш, чым сапраўдныя артысты.

ДРУГІ. Ага, здагадаўся, ванны ў хаце няма.

ПЕРШЫ. Таксама мне сказаў — ванны няма! Затое ёсць лазня з сухой парай. Я і на дваццаць ваннаў яе не праменяю.

ДРУГІ. Дык па чым жа ты тады сумуеш? Па асфальце?

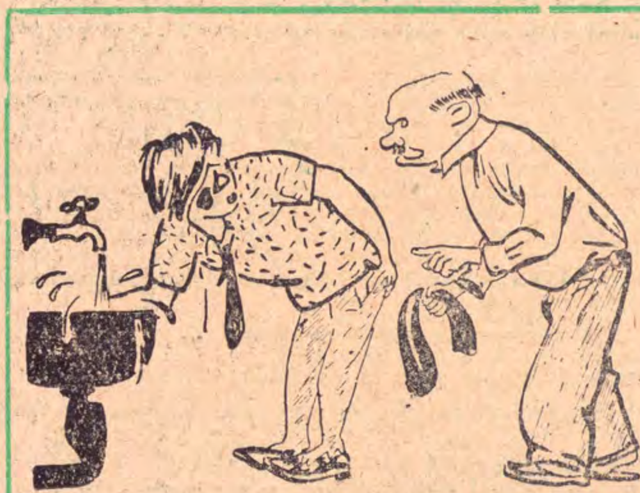
ПЕРШЫ. Каля нашай вёскі зусім побач асфальтовая шаша пралягае. Так што і асфальт ёсць.

ДРУГІ. Тады чаму ж ты кажаш, што ў горадзе лепш жыць, як на вёсцы?

ПЕРШЫ. А вось чаму. Дапусцім, ты прыйшоў да мяне ў госці. Селі мы, выпіваем, вось так, як цяпер. І раптам адчулі, што малавата. Дык у горадзе спусціўся ўніз у магазін і купіў якую чацвярцінку ці паўлітэрку на дабаўку. А там ужо дудкі. Трэба аж у суседнюю вёску, бывае, бегчы...

ДРУГІ. Твая праўда. Трэба такі спусціцца ўніз.

Валянцін ЗУБ

Бацька: — Не за тое цябе б'ю, што п'еш, а за тое, што п'еш ды не закусваеш.

Сын: — Сам вінаваты, мала грошай даеш, на закуску не хапае.

НА ВОЗЕРЫ

— Што ты тут робіш?

— Яршоў лаўлю.

— Пакажы, якія яны.

— А я яшчэ ніводнага не злавіў.

— Мама, наш Бобік праглынуў магніт...!

ЖАРТАЎНІК

Бываюць жарты добрыя і дрэнныя. Добрыя жарты нас весяляць, дрэнныя псуюць і строй. Па жартах можна выявіць культурны ўзровень чалавека.

Недалёка і не блізка, у Гайнаўскім павеце, аблюбавала сабе месцайка вёска Стары Корнін. Стаіць сабе яна паміж дарогамі і, як кожная вёска, свае месца хваліць. Як у кожнай прызвітай вёсцы, у Старым Корніне ёсць крама: новая, сучасная, у якой плюнуць на падлогу чалавек не мае адвагі. А ў гэтай краме ёсць прадаўшчыца Тася: мілая, скромная, адным словам — слаўная дзяўчына.

Вось менавіта ёй здарылася непрыемная гісторыя. Тася прыкмеціла, што ключы ад крамы прапалі. Жарам ахапіла дзяўчыну. Круціцца, бы на гарачых вуглях, ключы шукае. А іх няма. Ад жаху скура церпне: тавару на грубыя тысячы, а замкнуць краму нанач няма ....

Зразумела, усе мясцовыя жыхары — людзі сумленныя, але незнарок прыезжы чалавек узарвецца, тазар вынясе, а Тасі адказвай.

Звоніць дзяўчына ў міліцыю, просіць дапамагчы ў бядзе пакуль ПЗГС новыя замкі дастаўць.

Тут на сцэне з'яўляецца жартаўнік - фокуснік і гаворыць:

— А ключы ўзяў. Як табе падабаецца мой жарт? Лоўкасць рук і нікага махлярства! Гі-гі-гі!

Жартаўнікам быў Міхась Абрамюк. Дадумаўся да гэтага жарту на сорак другім годзе свайго жыцця. Тут варта мець на ўвазе, што людзі ў нас жывуць па 80 год і больш: значыць, дачакаемся мы ад Міхася жартаў нямала. Таму хочацца папярэдзіць гэтага вясёлага чалавека: жартаваў воўк з канём, ды ў лапах зубы панёс.

Дзядзька Лявон

АПРАЎДАЎСЯ

Выхавацеля крытыкавалі:

— Вы развалілі выхаваўчую работу ў інтэрнаце.

— Што вы? — здзівіўся той. — Я ж і так ужо цэлага паўгода не заходзіў туды.

ПІЎ, АЛЕ НЕ ЗА РУЛЁМ

Аўтаінспектар спыніў легкавую машыну, якая рабіла выкрутасы на шашы. Ад вадзіцеля за вярсту несла спіртам. Аўтаінспектар спытаў:

— Хіба вы не ведалі, што за рулём нельга піць гарэлкі?

— Я піў не за рулём, а на заднім сядзенні, — адказаў шафёр.

ХІТРУН

Хлопчык гадоў трох прасіў:

— Мама, дай я гусям бульбы... з цукрам занясу.

Трошкі счакаўшы, зноў:

— Мама, дай я курам бобу занясу.

Потым, трымаючыся за жывот, скардзіўся:

— Мама, у мяне жывоцік баліць.

У ГАСЦЯХ

Адзін бесцырымонны госць на імянінах падцягнуў да сябе пірог і пачаў яго са смакам упівацца.

— Яго пяклі не толькі для вас, — не ўтрымаўся сусед, заўважыўшы, што ад пірага хутка нічога не застанецца.

— Не перашкаджайце яму, — сказаў з'едліва другі госць. — У чалавека добра развіта пачуццё калектывізму: ён есць адзін за ўсіх...

Леанід Прокша

УСЯЧЫНА

НАЙСТАРЭЙШЫ

ЧАЛАВЕК НА СВЕЦЕ

Жыхар Азербайджана (СССР) С. Муслімаў мае 158 год! Ён лічыцца найстарэйшым чалавекам на свеце. Нарадзіўся ў 1806 годзе. Калі Напалеон ішоў на Маскву, Муслімаў быў ужо хлапчуком, а ў час І-шай сусветнай вайны меў 108 год.

Гэты стары працуе яшчэ на гаспадарцы, штодзень ездзіць на кані, а нават вучыць конная яздзе сваіх праправнукаў і з'яўляецца старшынёй сельсавета.

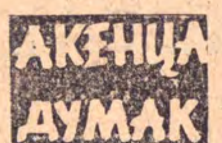
Муслімаў мае трэцюю ўжо жонку, якая мае 83 гады, мае 23 дзяцей, 130 унукаў і вялікую колькасць праправнукаў.

Муслімаў цэлае жыццё цяжка працаваў, толькі на свежым паветры, спаў 8 гадзін дзённа, еў многа гародніны, піў многа малака, а мала еў мяса.

На здымку: Муслімаў на кані.

У кожным чалавеку ёсць званочак, і, калі яго крануць, чалавек зазвініць самым прыгожым, што ў ім ёсць.

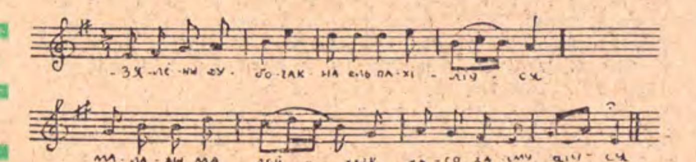
М. Горкі

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Мішы Максімюка з Плёсак, Бельскага павета, змяшчаем беларускую народную песню

Зялёны дубочак

— Зялёны дубочак
На ель пахіліўся,
Малады малойчык,
Чаго засмуціўся?

Ці валы прысталі,
Ці з дарогі збіўся,
Ці ў карчомцы п'яны
З суседзьмі пабіўся?

— Ні валы прысталі,
Ні з дарогі збіўся:
Малады малойчык
Без долі ўрадзіўся.

Толькі усёй долі,
Што чорныя бровы,
Што чорныя бровы
Ды карыя вочы.

Ой, пайшоў я з гора
Ды ў чыстае поле,
У чыстае поле —
Шукаць сваёй долі.

Не найшоў я долі,
Найшоў быстру рэчку,
А на быстрай рэчцы
Ловяць рыбалоўцы.

Ой вы, рыбалоўцы,
Удалы малойцы,
Закіньце вы сетку
У быструю рэчку.

Закіньце вы сетку
У быструю рэчку,
Ды мне, маладому,
Вылавіце долю.

Не злавілі долю
Парню маладому,
А злавілі шчуку
Парню на разлуку.

Шчука ў вадзе йграіць,
Сабе пару маіць,
А я, маладзенькі,
Парачкі не маю.

Парачкі не маю,
Без долі ўрадзіўся,
Мне парачкі нету, —
Гуляю па свету.

Ніва

Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok i Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bitk L-3